

Proverbios

Chonaarãwedapema k'ĩsia k'awaa beerãpa ũraa pia jaradap'edaa

Introducción

Na libro leedak'ãri, k'awadait'ee k'ĩsia k'awaa pedee. Chonaarãwedadeepa idi parumaa na librode p'ã jëra bi jarateepata eperãarãmaa, Tachi Ak'õre ũraa pia k'awaadamerã. Na librode p'ã jëra bi k'aurepa tachia pi-ia k'awadait'ee sãga p'anadaipia bi tachi k'õp'ãyoorã ome mãik'aapa Tachi Ak'õre k'irapite.

Na librode audú unudait'ee mãgee ũraa pia, mãgã eperãarãpa k'awadamerã k'ãata oodaipia bi ne-inaa k'achiade p'anadak'ãri. Mamĩda na librode audú k'awadait'ee eperãarã k'ĩsia k'awaa p'anadait'ee, Tachi Ak'õre waawee p'anadait'ee mãik'aapa irua jara bik'a oodait'ee.

Na librode Tachi Ak'õre ũraa aupai unuda-e pait'ee. Auk'a unudait'ee eperãarã ome p'asada. Ma k'aurepa k'awadait'ee k'ãata oodaipia bi tachi ome auk'a mãga p'asak'ãri. Na librode ichita ũraa unudait'ee Tachi Ak'õre pi-iara k'awaadamerã, ichia na ũraa jarada perã.

Na librode unudait'ee ũraa pia p'anapataadait'ee tachi ëreerã ome mãik'aapa awaraa k'õp'ãyoorã ome. Jara bi eperã t'ãri pia bapariimerã awaraarã ome; ãtau p'oree, audua-ee, awaraarã k'inia iru bapariimerã mãik'aapa chupiria k'awaayaa bamerã.

Na libro chi naarapema capitulode (capítulo 1-9) unudait'ee k'ĩsia k'awaa pedee Tachi Ak'õrepa jarada. Ma k'ĩsia k'awaa pedee k'aurepa Tachi Ak'õrepa na eujã ooji. Na libro ichiaba t'ijarapata 'K'ĩsia K'awaa Pedee Salomonpa Jarada'. Iru k'ĩsia k'awaa pedee unudait'ee capítulo 10-29. Capítulo treintade unudait'ee k'ĩsia k'awaa pedee Agurpa jarada. K'ĩsia k'awaa pedee Lemuel nawepa jarada unudait'ee capítulo 31.1-9. Capítulo 31.10-31 jara bi sãga bapari wëra Tachi Ak'õre waawee bapari: k'ĩsia k'awaa, mimiayaa mãik'aapa irua jara bik'a oopari.

Chonaarāwedapema ūraa pia proverbios apata

1 ¹Na ūraa p'ādap'edaa Salomonpa jarada. Iru Israeldepema rey David warra paji. ²Irua na ūraa jaraji eperāārāpa na pedee ūridap'eda, k'isia k'awaa p'aneedamerā; ne–inaa pia oo k'awaa p'aneedamerā; na pedee jara k'inia bi pia k'awaadamerā; ³k'awaadamerā k'āare ne–inaa pia bi, k'āare ne–inaa k'achia bi; k'ira jīp'a nipapataadamerā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a; ⁴k'ūtrāārā k'isia atua beerā k'isia k'awaa p'aneedamerā māik'aapa awaraarāmaa k'ūrapinaadamerā. ⁵Eperā k'isia k'awaa bipa na ūraa ūrik'āri, k'isia k'awaara bapariit'ee māik'aapa eperā poro wēsaa bipa na ūraa ūrik'āri, ne–inaa pia oo k'awaa wāit'ee. ⁶Ma awara ārapa k'isia k'awaa beerā pedee k'awaadait'ee k'lāata jara k'inia bi, ma pedee adivinanzak'a bi mīda.

⁷Eperā k'isia k'awaa ba k'inia bi pirā, naapiara Tachi Ak'ōre waaweeipia bi. K'isia k'awa–ee beerāpa ūridaamaa p'anapata k'isia k'awaa beerāpa jarateepata māik'aapa oodaamaa p'anapata ārapa ūraa p'anik'a.

Ūraa k'ūtrāārā–it'ee

⁸Warra, ichita k'irāpāji pichi ak'ōrepa ūraa bi māik'aapa pichi nawepa jaratee bik'a oo–eda anāaji. ⁹Pi–it'ee āra ūraa poro jīra pi–ia baparik'a bait'ee māik'aapa otaude collar nēedee ooda pi–ia jīpatak'a bait'ee.

¹⁰Warra, p'ek'au k'achia oopataarāpa pi k'ūra k'inia p'ani pirā, ipichi k'ūrapināaji! ¹¹Ārapa pīmaa nāga jaradai: “Tai ome chéji ot'a nidait'ee perā eperā ne–inaa k'achia oo–e bi peedait'ee. ¹²Ma eperā jāiradee pēidāma iru k'ap'ia pia, maarepida k'ayaa wēe bi mīda. ¹³Māgá iru net'aa pia jōmaata iru p'anadai. ¡Tachi Ak'ōre te ipurut'aadai net'aa chiadap'edaapa! ¹⁴Tai ome chéji poro pia bapariimerā. Māgá madepema net'aa tachi chaachaa atadait'eeda” adai. ¹⁵Mamīda warra, jāra ome wānāaji! ¡Ma k'āyaara āra o k'achiadeepa āyaa wāji ¹⁶māgeerāpa ne–inaa k'achia oo k'inia p'anapata perā māik'aapa waa bat'a k'inia p'anapata perā!

¹⁷Pari eperāārāpa t'iri taawa baijira bipata aide ipanaarā baaidamerā, ipanaarāpa ma t'iri unu ataruta pirā, aide baaida–e pait'ee perā. ¹⁸Māga pik'a māgeerāpa ot'a nipata mīda eperā āchi juade baaimerā, maarepida baai–e pait'ee ma eperāpa āra unuruta pirā. Ma k'āyaara āchi itu baaidait'ee āchia ne–inaa k'achia oodait'ee k'isia iru p'anadap'edaade. ¹⁹Māga p'asapari net'aa audú ata k'inia p'anapataarā ome. Ma net'aa ata k'inia p'ani k'aurepa, māgá piupata.

K'isia k'awa–ee baik'araa bi

²⁰Eperāpa calle jāde biaparik'a, māga pik'a k'isia k'awaa pedeepa biapari. Plaza jāde golpe pedeepari. ²¹Calle jā ik'aawa eperāārā

chip'epatamāi biapari. P'uuru t'īupatamāi nāga jarapari: ²²“K'ūtrāarā, k'isia atua beerā, ¿parāpa ne–inaa chiwidi k'awadaamaa p'anapata–ek'ā? Chīara ooyaa beerā, ¿parā chīara ooi awaa p'anapata–ek'ā? K'isia k'awa–ee beerā, ¿parā ne–inaa k'awa k'iniada–e p'anapata–ek'ā? ²³Ūrīti mi, k'isia k'awaa pedee pa ūraa bi. Māgá mia parāmaa mi k'isia k'awaapiit'ee. ²⁴Mia parāmaa ūraak'āri, mi pedee ūri k'iniada–e paji. Mia parā k'aripait'ee pak'āri, apidaapa mia jara bi ūridak'aa paji. ²⁵Mi ūraa ūridai k'āyaara, parāpa ūridaamaa p'anajida māik'aapa mia jara bik'a oodaamaa p'anajida. ²⁶Maperā mi èit'ee parā k'achiade baaidak'āri māik'aapa parā oo iru bait'ee p'era jōneedak'āri. ²⁷Mia māga ooit'ee parā p'eradaidak'āri nāumia k'aurepa p'erapatak'a māik'aapa nepirade baaidak'āri, p'erapatak'a, ma awara k'isia p'ua jōnadak'āri wa k'isia paraa jōnadak'āri, p'erapatak'a.

²⁸“Maapai parāpa mi t'īdait'ee. Mamīda mia p'anau–e pait'ee. Ma ewate mi jiridait'ee. Mamīda mi unuda–e pait'ee. ²⁹Māga p'asait'ee parā k'isia k'awaa p'ana k'iniadak'aa pada perā; Tachi Ak'ōre waawee k'iniadak'aa pada perā; ³⁰mi ūraa ūri k'iniadak'aa pada perā māik'aapa mia parā itriak'āri, ūridaamaa p'anadap'edaa perā. ³¹¡Pāchia oopata k'aurepa chupiría p'aneedait'ee māik'aapa pāchi k'isia k'achia k'aurepa sē p'aneedait'ee! ³²Warra chak'eerāk'a k'isiapataarā piupata āchia k'isia k'awaa pedee ūridaamaa p'anapata perā māik'aapa k'isia k'awa–ee beerā piupata āchi–it'ee k'isia k'awaa pedee p'ua–e bairā. ³³Mamīda chi mi pedee ūri bi k'āiwee bapariit'ee, p'era–ee, ne–inaa k'achia p'asaru pijida.

Eperā k'isia k'awaa bi pia bapari

2 ¹Warra, mi pedee k'awāaji māik'aapa mia pedee jara bi pichi t'āride ia iru bapariiji. ²Pia ūrīji k'isia k'awaa pedee jara bi māik'aapa aide k'isíaji k'awaait'ee k'āata jara k'inia bi. ³T'āripa jirīji poro wēsaa bapariit'ee. Ichiaba jirīji k'awaait'ee chisāgí ne–inaata pia māik'aapa chisāgí ne–inaata k'achia bi. ⁴Māgá jirīji k'isia k'awaa bapariit'ee eperāpa p'arat'a wa nēe chok'o jiriparik'a. ⁵¡Māga ooru pirā, k'awaait'ee sāgá Tachi Ak'ōre waaweeipia bi māik'aapa wāara iru k'awa wāit'ee! ⁶Tachi Ak'ōrepata eperāmaa k'isia k'awaapipari. Ichia ne–inaa k'īra t'ādo k'awa bi māik'aapa poro wēsaa pedeeipari. ⁷Tachi Ak'ōrepa ichia oopi bik'a oopataarā k'aripapari māik'aapa k'īra jīp'a nipapataarā jīapari. ⁸Irua pia ak'ipari ichia jara bik'a oopataarā māik'aapa jīapari ichide ijāapataarā. ⁹Pi māga bapari pirā, k'await'ee chisāgí ne–inaata pia māik'aapa chisāgí ne–inaata k'achia bi iru k'īrapite māik'aapa jīriit'ee ne–inaa pia aupai oopariit'ee. ¹⁰Māpai k'isia k'awaa beeit'ee māik'aapa māgá ne–inaa k'īra t'ādo k'awaak'āri, t'āri o–īa beeit'ee. ¹¹Pia māgá ne–inaa pia jiri k'awaa bairā māik'aapa k'isia k'awaa bairā, k'achiade baai–e pait'ee. ¹²Māga bak'āri, ne–inaa k'achia ooyaa beerā ode t'īu–

pait'ee mäik'aapa k'ürayaa beerãpa oopatak'a oo–e pait'ee. ¹³Mãgeerã o piadeepa uchiapata o p'ãriu pik'a bide nipapataadait'ee. ¹⁴Ãchia ne–inaa k'achia oodak'ãri mäik'aapa awaraarã k'üradak'ãri, o–ïadaipata eperãarã fiesta oodak'ãri o–ïadaipatak'a. ¹⁵Ãchi o jõree pik'a bide nipapata, k'ïra jïp'a nipadak'aa perã. ¹⁶Warra, pi mägá k'ïsia k'awaa bak'ãri, wëra taunemayaa bi ome t'ïu–e pait'ee mäik'aapa ma wërapa iwarraa pedee jara bi ùriamaa bait'ee. ¹⁷Mãgee wërapa imik'ïra awëraweda atada atabëipari mäik'aapa ooamaa bapari ichia Tachi Ak'õre k'ïrapite miak'ãik'ãri jaradak'a. ¹⁸Pia iru temaa wã bi o jitaru pirã, k'achiade baait'ee mägí o piudaarãmaa wãpari perã. ¹⁹Iru temaa wãpataarã mägá piudaarãmaa wãpari ode wãruták'ata p'ani ma o k'achiadeepa p'oyaa uchiadak'aa perã waya o piade t'ïudait'ee. Iru tede t'ïudap'edaarã mamäik'aapa p'oyaa uchiadak'aa.

²⁰Maperã warra, Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã ome nipaparíjji. ²¹Mãgee Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã ichita na eujãde p'anapataadait'ee. ²²Mamïda ne–inaa k'achia ooyaa beerã mäik'aapa Tachi Ak'õrepa jara bik'a oodaamaa p'aniirã na eujãde p'anada–e pait'ee, na eujãdeepa Tachi Ak'õrepa ãra jërek'ooit'ee perã.

Sãgá eperã k'ïsia k'awaa bai

3 ¹Warra, mia pimaa ùraa bi k'ïra atuanáaji. Mi ùraa pïchi t'ãride ia iru baparíjji. ²Mãga oorú pirã, na p'ek'au eujãde ewari teesoo bapariit'ee mäik'aapa pia bapariit'ee. ³K'ïra atuanáaji awaraarã k'inia iru bapariit'ee mäik'aapa wãara pedee jarapariit'ee. Ara eperãpa collar ichi wãrumaa jï nipaparik'a, mãga pik'a ma ùraa pïchi wãrumaa k'ïrãpaparíjji eperãarãpa pedee p'ãpatak'a k'ïrãpadait'ee. ⁴Mãga oorú pirã, Tachi Ak'õrepa pi pia ak'ïpariit'ee; eperãarãpa pida pi t'o p'anapataadait'ee. ⁵T'ãriipa ichita Tachi Ak'õrede ijãaparíjji pïchi k'ïsiade ijãai k'ãyaara. ⁶Ne–inaa jómaweda oorude, Tachi Ak'õrede k'ïsíajji. Mägá irua pi o piadee ateeit'ee. ⁷K'ïsianáaji pi audú k'ïsia k'awaa bapari. Ma k'ãyaara Tachi Ak'õre waaweparíjji mäik'aapa ne–inaa k'achia oo amáaji. ⁸Mägá pi k'ap'ia pia bapariit'ee, eperãpa neera pia tok'ãri, k'ap'ia pia beeparik'a. ⁹Tachi Ak'õremaa téeeji pia net'aa iru bidepema mäik'aapa p'arat'a iru bidepema; ma awara ne–uuda naapiara ewadadepema. ¹⁰Mägá trigo tau iapatamãi trigo waibia paraait'ee mäik'aapa vino ewaa ooda chi iapatamãi ipuru jëra bait'ee.

¹¹Warra, Tachi Ak'õrepa pi itriak'ãri, iru ome t'ãri ãrii wa k'ïrau banáaji. ¹²Tachi Ak'õrepa itriapari ichia k'inia iru bïirã, eperãpa ichi warra k'inia iru bi itriaparik'a.

¹³Eperã k'ïsia k'awaa beek'ãri mäik'aapa poro wësaa beek'ãri, t'ãri o–ïa bapari. ¹⁴Piara bi mãga bapariit'ee p'arat'a iru bai k'ãyaara mäik'aapa nëe iru bai k'ãyaara. ¹⁵ïPiara bi k'ïsia k'awaa bapariit'ee mãu pi–ia

perla iru bai k'āyaara māk'aapa net'aa audú k'inia iru bai k'āyaara!
 16 Eperāpa tachimaa net'aa pia teeparik'a ichi juarapa wa ichi juabipa, māga pik'a pi k'isia k'awaa bak'āri, nāgf ne–inaa pia iru bapariit'ee: ewari teesoo bapariit'ee; net'aa pia iru bapariit'ee māk'aapa eperāārāpa pi t'o p'anapataadait'ee. 17 Māgá k'isia k'awaa o piade nipak'āri, t'āri o–īa, k'āiwee bapari. 18 Eperā k'isia k'awaa bak'āri, iru pak'uru tachi chok'aipiparík'api bi. ¡Mapa k'isia k'awaa beerā t'āri o–īa p'anapata! 19 K'isia k'awaa bairā, Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujā ooji māk'aapa poro wēsaa bairā pajā ooji. 20 Irua ne–inaa jōma k'awa bairā, p'usamaa jaraji t'oodaimerā māk'aapa jīraradeepa sereno baaimerā.

21 Warra, ichita jiriparíji k'isia k'awaa bait'ee māk'aapa k'await'ee k'āata oopia bi. 22 Māga ooru pirā, pi ewari teesoo bapariit'ee māk'aapa pi–it'ee k'isia k'awaa pedee collar pi–īa eperāpa jīparik'a bait'ee. 23 K'āiwee nipapariit'ee māk'aapa ne–inaa k'achiade baai–e pait'ee. 24 Pi jēra beek'āri, waawee–ee bait'ee māk'aapa k'āik'āri, k'āiwee k'āipariit'ee. 25 Waawee nība–e pait'ee atu bide p'erai jīak'aapa maa–e pirā k'achiade baai jīak'aapa ijāadak'aa beerāk'a. 26 Pi māga ba–e pait'ee Tachi Ak'ōrepa pi k'aripapariit'ee perā māk'aapa pi jīapariit'ee perā k'achiade baainaamerā.

27 Apidaapa pīmaa k'aripa iidik'āri, k'aripa–eda anáaji. Ma k'āyaara iru k'aripáji p'oyaa k'aripaita bi pirā. 28 Pia idiweda ne–inaa iru bi pirā k'aripait'ee, k'aripáji. Nupema–it'ee atabináaji. 29 K'isianáaji ne–inaa k'achia ooit'ee pi ik'aawa baparimaa, irua pide ijāapari perā. 30 Chīara ome aupedeenaáaji, pīmaa ne–inaa k'achia oo–e bi pirā. 31 Ne–inaa k'achia ooyaa beerā k'ira unuamaa iru banáaji áchia ne–inaa iru p'ani k'aurepa. Ma awara māgeerāpa ne–inaa k'achia oopatak'a oonáaji. 32 Tachi Ak'ōrepa māgee eperāarā k'ira unuamaa iru bapari. Mamīda irua jara bik'a oopataarā pia ak'ipari. Ichi k'ōp'āyoorāk'a unupari. 33 Tachi Ak'ōrepa k'achia oopari ne–inaa k'achia ooyaa beerā áchideerā ome. Mamīda bendiciapari irua jara bik'a oopataarā áchideerā ome. 34 Tachi Ak'ōrepa chīara ooyaa beerā auk'a oo iru bapari. Mamīda audua–ee beerā k'aripapari. 35 Eperāārāpa k'isia k'awaa beerā t'o p'anapata. Mamīda k'isia k'awa–ee beerā k'ira nejasiapipata.

Piara bi k'isia k'awaa bait'ee

4 1 Warrarā, ūripatáati ak'ōrepa ūraa bi. Pia ūripatáati k'awaadamerā mi pedee k'āata jara k'inia bi 2 mia ūraa bi pia bairā. Maperā ma ūraa k'ira atuanáati. 3 Mi auk'a mi ak'ōre warra paji. Mi nawepa mi k'inia iru bapachi māk'aapa pia ak'ipachi warra apai bi ak'ipatak'a. 4 Mi ak'ōrepa mīmaa nāga ūraapachi: “Mīa pīmaa jarapari pichi t'āride ia iru baparíji māk'aapa mia jara bik'a ooparíji, māgá ewari teesoo bapariimerā. 5 Jiríji k'isia k'awaa bapariit'ee māk'aapa poro wēsaa

bapariit'ee. Mia ūraa bi k'īra atuanáaji. ⁶K'īsia k'awaa beerāpa pedee jarapata ūriamaa banáaji. Ma pedee k'inia iru báji, ma pedee pa pi jīa pik'ait'ee perā k'achiade baainaamerā. ⁷Awaraa ne–inaa jirii k'āyaara, naapiara jirīji k'īsia k'awaa bapariit'ee māk'aapa poro wēsaa bapariit'ee. ⁸Jiriparīji k'īsia k'awaa bapariit'ee. Māga beeru pirā, pi eperā waibia pait'ee māk'aapa awaraarāpa pi t'o p'anadait'ee. ⁹Ara reymaa poro jīra teepatak'a jīpariimerā eperāarā taide, māga pik'a pi k'īsia k'awaa bak'āri, poro jīra k'īra wāree jī pik'a bait'eeda” aji.

¹⁰Warra, mi pedee ūrīji māk'aapa óoji mia jara bik'a. Māgá ewari teesoo bapariit'ee. ¹¹Mia pīmaa ūraa bi k'īsia k'awaa bamerā māk'aapa māgá o piade nipapariimerā. ¹²Māgí ode nipak'āri, eperā o trok'oo bide nipaparik'a bait'ee maa–e pirā eperā p'irak'āri maarepida biiri t'ūuti–e bik'a bait'ee, pia ne–inaa oo bi pia uchiat'ee perā. ¹³Mia ūraa bi k'īra atuanáaji māk'aapa na ūraade jara bik'a ichita oopariiji na ūraa k'aurepa pi pia bapariit'ee perā. ¹⁴Ne–inaa k'achia ooyaa beerā wāpata ode wānájaji māk'aapa āchia oopatak'a oonájaji. ¹⁵Āchi wāpata o k'ait'a wānájaji. ¡Āchi ik'aawaapa āyaa béegi māk'aapa pichi o piade jīp'a wájji! ¹⁶Māgeerā k'āidak'aa ne–inaa k'achia ooda–emaa. P'oyaa k'āidak'aa chíara ne–inaa k'achiade baaipida–emaa. ¹⁷¡Māgeerā–it'ee ne–inaa k'achia oodait'ee chik'o k'oruták'ata bi māk'aapa chíara peedait'ee vino toruták'ata bi!

¹⁸Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopataarā wāpata o ĩdaa pik'a bi, āsá pawāk'āri, ak'ōrejīru ĩdaapiara wāparik'a. ¹⁹Mamīda ne–inaa k'achia ooyaa beerā wāpata o audú p'āriu pik'a bairā, k'awadak'aa k'āare k'aurépata āchi k'achiade baaipata.

²⁰Warra, mi ūraa pia ūriparīji. ²¹K'īra atuanáaji. Ichita pichi t'āride ia iru baparīji māk'aapa aide k'īsiaparīji. ²²Na ūraa k'aurepa pi k'ap'ia pia māk'aapa ewari teesoo bapariit'ee. ²³Awaraa ne–inaa k'āyaara pichi t'āri jīaparīji, madeepa k'īsia uchua bi k'aurepa pi pia bapariit'ee perā wa k'achiade baait'ee perā. ²⁴K'īra k'aupai pedee k'achia jarai. Seewa jarait'ee k'īsianájaji. ²⁵Ichita k'īsia k'awaa pedeede k'īsiaparīji, eperā ode wāk'āri ichi nok'oore unuit'ee k'īsia wāparik'a. ²⁶Pia ak'īparīji sāmata pi biiri biit'ee. Māga ooru pirā, pi wārumaa pia nipapariit'ee. ²⁷Pi o pia nipaparideepa āyaa wānájaji. Ma k'āyaara ne–inaa k'achia ooyaa beerā ik'aawaapa āyaa wájji.

Taunemayaa beerádé jarada

5 ¹Warra, ūrīji mia k'īsia k'awaa pedee jara bi. Pia ūrīji mia poro wēsaa pedee jara bi. ²Pia māga ooru pirā, jiri k'awaait'ee ne–inaa pia, ne–inaa k'achia k'āyaara māk'aapa awaraarāmaa poro wēsaa pedee jara k'awaa bait'ee. ³Wēra taunemayaa bīpa iwarraa pedee pari māk'aapa ichi pedee k'ū–ūa pik'a bapari mielek'a. Aceite piruk'ua baparik'a, māga

pik'a ma wēra iwarraa pedee piruk'ua pik'a bapari. ⁴Mamīda t'ēepai ma pedee ne–inaa asia k'āyaara asiara pik'a beepari māik'aapa p'ewedeera pik'a beepari espada k'īraichaaweda erap'eda, p'ewedee beeparik'a. ⁵Pi iru ome wāru pirā, irua pi peede ateerúk'api bi, iru wāpari o jīp'a piudaarāmaa wāpari perā. ⁶Iru o piade nipa k'iniak'aa. Ma k'āyaara o jōree bide nipapari, k'isia–ee ma o sāmaata wā. K'awak'aa o k'achiade ni.

⁷Maperā warra, mī ūraa pia ūrīji māik'aapa k'īra atuanāaji. ⁸Māgee wēra taunemayaa bi ik'aawaapa āyaa bēeji. Ichi te puerta t'ai k'ait'a pida wānāaji. ⁹Mia māga jara bi ma wēra k'aurepa eperāarāpa pi eperā k'īra jīp'a–e bik'a ununaadamerā māik'aapa k'īra tewaraa t'āri k'achia–idaa beerā k'aurepa pi año chok'ara atuanaamerā. ¹⁰¿K'āare–it'ee k'īra tewaraarāmaa ichiak'au k'ūrapidaima pichi juadoopa net'aa atada jāri atadamerā? ¹¹Māgeerā ome t'īuru pirā, k'īsia paraa nībait'ee pichi k'ap'iaadeepa ewari chaa juatau jō wāk'āri. ¹²Māpai jarait'ee: “¿Sāap'eda mī itriadap'edaa ūriamaa bajima? ¿Sāap'eda mia oo–e pajima mī ūraadap'edaak'a? ¹³¡Mimaa jarateepatap'edarāpa jaradap'edaa ūriamaa baji! ¡Ārapa ūraadap'edaak'a oo k'inia–e baji! ¹⁴¡Īrā ne–inaa k'achiade baaiit'ee nībi michi p'uuru pidaarā k'īrapite!”

¹⁵Opisadaik'āri, pichi pozodepema maa–e pirā pichi pania poátri uchía bīmāidepema toparīji.^a ¹⁶Ma pania poátri uchía bīmāiipa pania weepināaji calle jāde wa plaza jāde pariatua atuanaamerā. ¹⁷¡Ma pania pērē aupai! ¡Mapa k'īra tewaraarāmaa teenāaji! ¹⁸¡Mia k'inia bi Tachi Ak'ōrepa pichi pania poátri uchía bi bendiciamerā! ¡O–īa baparīji pichi k'ūtrāaweda wēra atada omepai! ¹⁹Ma wēra bigi wēra pi–īa baparīk'api bi.^b ¡Mia k'inia bi pi ichita o–īa bapariimerā iru k'ap'ia ome! ¡K'inia bi irua pi ichita k'inia iru bapariimerā māgá pi t'āri o–īa bapariimerā! ²⁰Māga bita warra, ¿k'āare–it'ee chīara wēra jiriima? ¿K'āare–it'ee wēra taunemayaa bi o jōi ataima māik'aapa aī ome k'āima?

²¹Tachi Ak'ōrepa eperāarāpa oopata ichita ak'ipari. Tachia ne–inaa oopata jōmaweda k'awa bi irua ne–inaa jōmaweda ak'ipari perā. ²²Eperā ne–inaa k'achia ooyaa bi k'achiade baaipari ichia ne–inaa k'achia oopariida k'aurepa. Ichia p'ek'au k'achia oopariida k'aurepa ichi ma k'achiade baaipari lazopa ne–animal jita ataparik'a. ²³Ichi māgá pariatua nipapari perā, piuit'ee. Ichia k'iniata oopari k'aurepa o pia atuait'ee.

Chīara pari tewe p'aait'ee pedeeteek'araa bi

6 ¹Warra, pia pedeeteji pirā pichi k'ōp'āyo pari maa–e pirā k'īra tewaraa pari tewe p'aait'ee, ²māik'aapa pia ma pedee jarada

^a 5.15 Na versículo nāga jara k'inia bi: wēra ome k'āi k'inia bak'āri, pichi wēra ome k'āiparīji, pichi wēra pania poátri uchía bīmāik'api bairā. ^b 5.19 Israelitaarā–it'ee bigi pi–īa bapari wēra k'īra wāree baparik'a.

k'aurepa k'achiade baairu pirã, ³nãga oopia bi. Pi k'õp'âyomaa wãji mãik'aapa iru k'irapite bedabai nibeep'eda, jarãji pia iru pari ma tewe p'aa-e pait'ee. ⁴Mãga ooi naaweda k'ainãaji mãik'aapa ñinãaji. ⁵Isapai uchãaji ma nepiradeepa bigi nejiripari naa isapai p'iradaiparik'a maa-e pirã ipana t'irideepa uchiadaiparik'a.

Ûraa k'oo-idaa beerã-it'ee

⁶Eperã k'oo-idaa bi, wãji t'ãa ak'ide. Pi-ia ak'iji achia oo p'ani ãrak'a mimia k'awaa bamerã. Mãgã pi k'isia k'awaa bapariit'ee. ⁷Åra poro waibiarã wëe p'ani, mãirãpa ãra ak'idamerã maa-e pirã jaradamerã k'ãata oodaipia bi. ⁸Mãga bi mïda, achia chik'o p'epata p'oojara pak'ãri mãik'aapa chik'o waibia paraak'ãri.

⁹¡K'oo-idaa bi, waa k'ainãaji! ¡Waa p'arude jëra banãaji! ¹⁰Pi k'ãimok'araa bi misa, arak'atia k'ãi bi misa, arak'atia ñi bi misa mãik'aapa jua bira ak'i bi misa, ¹¹pi chupiria ne-inaa wëe baibeeit'ee chupiria bak'ajik'a nechi-idaa bi arma anipaparipa pichi net'aa jãri ata cheda paara.

Eperã ne-inaa k'achia ooyaa bi

¹²Eperã ne-inaa k'achia ooyaa bi ne-inaa k'achia ooi awaa bairã, ichita seewa jara nipapari. ¹³Mãga oo bi misa, ichi tau p'inapari mãik'aapa juapa maa-e pirã biiripa ne-inaa jarapari. ¹⁴Ne-inaa k'achia ooyaa bipa ichita k'isiapari ne-inaa k'achia ooit'ee mãik'aapa awaraarã ome nepira jiriit'ee. ¹⁵Mãga bapari perã, taarã-eweda k'achiade baaiit'ee. Taarã-e nide jõmaweda jõdariit'ee mãik'aapa irua maarepida oo-e pait'ee mãgã jõnaamerã.

Ne-inaa siete Tachi Ak'õrepa unuamaa iru bapari

¹⁶Ne-inaa seis paraa Tachi Ak'õrepa unuamaa iru bapari. Ma ne-inaa seis ap'eda, irua awaraa ne-inaa aba audú unuamaa iru bapari. Nãga p'ani: ¹⁷taupa chãaramaa k'achia ak'ipari k'isia bairã ichi waibiara bi apema k'ãyaara; k'iramepa seewa jarapari; juapa eperã ne-inaa k'achia oo-e bi waa bat'apipari; ¹⁸t'ãride ne-inaa k'achia ooit'ee k'isiapari; biiripa isapai p'ira wãpari ne-inaa k'achia ooit'ee; ¹⁹charra k'irapite seewa jarapari awaraa eperã nepirade baaiiit'ee; mãik'aapa ichi k'inia ipemaarã aupedeepipari.

Taunemayaa beerã k'achiade baaipata

²⁰Warra, ichita k'irãpãji pichi ak'õrepa ùraa bi mãik'aapa oo-eda anãaji pichi nawepa jaratee bik'a. ²¹Na ùraa pichi t'ãride ia pik'a iru bapariiji mãik'aapa pichi otaude jã pik'a iru bapariiji. ²²Mãgã pi awara ãyaa wãk'ãri, na ùraa k'aurepa o piade nipapariit'ee mãik'aapa k'ãi

bak'ári, na ūraapa pi jīa pik'ait'ee; ma awara ĩrimak'ári, na ūraapa pīmaa jara pik'ait'ee k'āata oopia bi.

²³Pīmaa jaradap'edaa lamparak'a bi māik'aapa ārapa ūraadap'edaa ĩdaa pik'a bi. Pi itriadak'ári, ak'ipipata sāgata bapariipia bi. ²⁴Ma ūraa k'irāpak'ári, wēra k'achia bi juade baai–e pait'ee. Wēra taunemayaa bipa iwarraa pedee jarak'ári, ūri–e pait'ee. ²⁵Iru k'ĭra wāree bairā, irumaa k'ūrapińaji. ĩru taupa pīmaa pi–ia ak'i bairā, iru k'inianāaji!

²⁶Prostituta ĩmik'ĭra ome k'āik'ári, chik'o k'oit'ee iru bapari. Mamĭda wēra taunemayaa bi chi k'ima–ee bi ome k'āik'ári, ma eperā k'o pik'ait'ee, ma k'aurepa iru piudarii perā.

²⁷Eperāpa ichi bolsillode t'ipitau ateeik'a ĩchi p'aru paa–ee? ²⁸Maa–e pirā, ĩeperā t'ipitau ĩri t'iaik'ā, ichi biiri paa–ee? ²⁹Māga pik'a eperā chĭara wēra ome araa paru pirā, ichi k'aurepa miat'ee.

³⁰Eperāpa nechiaru pirā jarrapa bada perā, ma k'aurepa apidaapa iru k'ĭra unuamaa iru p'anada–e pait'ee. ³¹Mamĭda māgĭ nechiamaa unu ataruta pirā, irua net'aa chiada pari aba teepidap'eda, awaraa seis teepidaipia bi Tachi Ak'ōre ley p'ādade jara bik'a. Māga oopidaipia bi ma k'aurepa ma chupĭria chi net'aa wēe beeru pĭjida.

³²ĩEperā chĭara wēra ome k'āiru pirā, ma eperā k'ĭsia k'awa–ee bi! ĩChi māga oo bi ichi itu piudariit'ee! ³³Māga ooda k'aurepa ma eperā p'ua oodait'ee māik'aapa iru āpĭte pedee k'achia jaradait'ee. Ma awara iru k'ĭra nejasia bapariit'ee. ³⁴ĩmik'ĭra miajiwaa–idaa bi t'ipitau urua nĭbik'a bapari. K'ĭra jō–ee beepari māik'aapa ma eperā chi wēra ome k'āi bada chupĭria k'awaak'aa. ³⁵Iru k'ĭrau wēpa–e pait'ee chi k'achia oodapa ma k'achia ooda pari net'aa pia cho–k'ara irumaa teeru pĭjida.

Wēra taunemayaa bi

7 ¹Warra, mia jara bik'a ooparĭji. Ma awara mia ūraa bi pichi t'āride ia iru baparĭji. ²Mia ūraa bik'a ooparĭji. Māgā ewari teesoo bapariit'ee. Na ūraa pia ĩĭaji pichi tau pia ĩĭaparik'a. ³Na ūraa pichi juade ĩĭ pik'a bĭji sortija ĩĭparik'a māik'aapa pichi wārumaa k'irāpaparĭji eperāarāpa pedee p'āpatak'a k'irāpadait'ee. ⁴K'ĭsia k'awaa pedee k'ĭnia iru baparĭji pichi ĩpewēra k'ĭnia iru baparik'a māik'aapa poro wēsaa pedee k'ĭnia iru baparĭji pichi ĩereerā k'ĭnia iru baparik'a. ⁵Na pedeede jara bik'a ooru pirā, wēra taunemayaa bi juade baai–e pait'ee, ma k'ĭra tewaraa bipa pīmaa iwarraa pedee jararu pĭjida.

⁶Ewari aba michi tedepema ventanadeepa ak'ĭmaa baji. ⁷Unuji k'ūtrārā mak'ĭara k'ĭsia k'awa–ee beerā. Mamĭda āradepema aba apemaarā k'āyaara k'ĭsia k'awa–era baji. ⁸Ma k'ūtrāa calle jā sĭaji māik'aapa ma calle esquinade panak'ári, wāji wēra taunemayaa bi temaa. ⁹Māga nĭde ak'ōrejĭru baai wā nipaji māik'aapa k'eu wā nipaji.

¹⁰Māga nĭde ma wēra iru k'ĭrapĭte uchĭaji. Ma wēra prostitutaarā p'aru ĩĭpatak'a ĩĭ baji māik'aapa ichi t'āride k'ĭsia chewāji ma k'ūtrāa

k'ūrait'ee. ¹¹Māgee wēra aupedeei awaa bapari māik'aapa k'īra nejasia wēe pedeeperi. Ichi tede p'oyaa ip'ii bak'aa. ¹²Ma k'āyaara p'uuru jāde māik'aapa plaza jāde nipai awaa bapari. Calle esquina chaa nipari eperā naapiara wāyaaru k'ūra atait'ee. ¹³Māgá mia ma k'ūtrāa ak'imaa bide ma wērapa iru o jōi atap'eda, k'īra it'aaji māik'aapa k'īra nejasia wēe māgaji: ¹⁴“Teeda mia nechia iru bida aji, idi Tachi Ak'ōre-it'ee mia ne-animal paapida perā mia irumaa jaradak'a. ¹⁵Maperā mi pi k'īrapite uchijai. ¡Mia pi audú unu k'inia baji māik'aapa nama pi unu ataji! ¹⁶Mi p'aru k'āipari t'ōji Egiptodepema p'aru pi-ia lino nāusaadee k'adapa. ¹⁷Ma p'aru īri weeji k'era t'ūa ooda mirradee, aloedee, māik'aapa caneladee. ¹⁸Mi ome chéji. K'āinadāma māik'aapa tachi t'ārīde k'īsia iru p'anik'a oodāma ewarirumaa. ¹⁹Mi imik'īra teeda wē-e. Taarāit'ee t'imí wāda perā. ²⁰Irua p'arat'a chuspa aba ateeji. Mapa ai ewarirumaata iru cheit'eeda” aji.

²¹Ma wērapa iwarraa pedee jara nībipa ma k'ūtrāa k'ūra ataji. ²²Aramata iru ma wēra t'ēe wāji. Ara p'ak'a atee wāpatak'a chi peepatamaa, māga pik'a ma k'ūtrāa ateeji. Maa-e pirā bigi lazode baaiparik'a, māga pik'a iru ma wēra juade baaiji. ²³Ara ipana t'irīde t'ūdaiparik'a, k'awa-ee ichi mama piuit'ee sia tridapa, māga pik'a ma k'ūtrāa ma k'achiade baaiji, k'awa-ee ichi mama piudariit'ee. ²⁴Maperā warrarā, mia jara bi ūripatāati. ²⁵Māgee wērade k'īsianāati. Māgeerā ome t'īunāati. Maa-e pirā, k'īsia k'awaa beerā o piadeepa uchiadait'ee. ²⁶¡Māgee wērapa eperāarā chok'ara k'achiade baaipipari māik'aapa iru k'auropa chok'ara piupata! ²⁷Pi māgee wēra ome wāru pirā, irua pi peede ateerúk'api bi, iru wāpari o jīp'a piudaarāmaa wāpari perā.

K'īsia k'awaa pedee

8 ¹Eperāpa awaraa eperāarā t'īparik'a, māga pik'a k'īsia k'awaa pedee eperāarā t'īmaa bi. Ma poro wēsaa pedee golpe jara bi. ²Ma pedee p'uuru jādepema it'ia beemāi māik'aapa o bi ik'aawa, esquinade paara ak'inī beepari. ³P'uurudepema puerta chaa nāga jarapari: ⁴“Mia eperāarā jōmaarāmaa na pedee jararu: ⁵Parā warra chak'eerāk'a k'īsia p'anapataarā, k'awāati k'īra jīp'a nipapataadamerā māik'aapa parā k'īsia k'awa-ee beerā, jīrīti k'īsia k'awaa p'aneedamerā. ⁶Pia ūrīti, mia pedee pi-ia jarait'ee perā. Mia ichita pedee pia jarapari. ⁷Mia ichita wāra pedee jarapariit'ee, seewa jarak'aa perā. ⁸Na pedee jōmaweda pia bi; maarepida seewa wēe. ⁹K'īsia k'awaa beerā-it'ee māik'aapa poro wēsaa beerā-it'ee mi pedee bēi-sāa bi. ¹⁰P'arat'a maa-e pirā nēe jīridai k'āyaara jīripatāati mi, k'īsia k'awaa pedee jaratee bi ūridamerā māik'aapa k'awaadamerā. ¹¹Piara bi k'īsia k'awaa bait'ee māu pi-ia bi iru bai k'āyaara. ¡Ma k'āyaara awaraa ne-inaa parāpa k'inia p'anapata pipiara wē-e!

¹²“Mî, k'îsia k'awaa pedee auk'a bapari poro wêśaa pedee ome. Chi mi jiri bimaa mia ūraa pia teepari. ¹³Tachi Ak'ôre waaweparipa ne–inaa k'achia unuamaa iru bapari. Mî, k'îsia k'awaa pedee pa unuamaa iru bapari audua pedee, seewa pedee mâik'aapa ne–inaa k'achia ooyaa beerâpa oopata. ¹⁴Eperâpa mia ūraa bik'a ook'âri, ichia pia k'îsiait'ee ne–inaa ooi naaweda mâik'aapa k'await'ee k'âata oopia bi. Ne–inaa pia oo k'await'ee mâik'aapa juataura bapariit'ee. ¹⁵Mi k'aurepa reyrâpa âchi jua ek'ari beerâ pia ak'ipata mâik'aapa eperâarâ poro waibiarâpa âchi jua ek'ari p'aniirâmaa ley pia jarateepata. ¹⁶Mi k'aurepa reyrâpa mâik'aapa awaraa poro waibiarâpa eperâarâ pia ak'ipata mâik'aapa charraarâpa k'awapata eperâarâ nepira ak'idait'ee. ¹⁷Mia k'inia iru bapari chi mi k'inia iru p'anapataarâ. Chi mi jirirutaarâpa mi unudait'ee. ¹⁸Mi k'aurepa eperâarâpa ne–inaa pia iru p'aneepata mâik'aapa awaraarâ k'îrapite waibiara p'aneepata. Ma awara ne–inaa taarâ choopari iru p'aneepata mâik'aapa pia p'anapata. ¹⁹Mia eperâarâmaa ne–inaa teepari piara bi nêe pi–iara bi k'âyaara maa–e pirâ p'arat'a pi–iara bi k'âyaara. ²⁰Mi o jîp'aa bide wâpari; Tachi Ak'ôrepa jara bik'a oopataarâ ode. ²¹Mi k'inia iru p'anapataarâmaa mia ne–inaa pia teepari. Ma ne–inaa piapa mia âra te ipurupipari.

²²“Tachi Ak'ôrepa awaraa ne–inaa jômaweda ooi naaweda, mi ooji. ²³Na p'ek'au eujâ aide nîbi ome ooi naaweda, irua mi ooji. ²⁴P'usa waibia bee mâik'aapa pania poâtri uchua bee paraai naaweda, irua mi ooji. ²⁵Ee k'aipee jêra bee mâik'aapa ee it'ia jêra bee ooi naaweda, irua mi ooji. ²⁶Mi ook'âri, irua at'âri oo–e baji na p'ek'au eujâ, mêe, yooro p'ora paara. ²⁷Irua pajâ p'usa îri ook'âri, mi jâma baji. ²⁸Mi baji irua jîarara pajâde bik'âri mâik'aapa p'usa jâde pania poâtri uchiapik'âri, p'usa nâpia beemerâ. ²⁹Mi baji irua jârak'âri na p'ek'au eujâ irua bidamâiipa âyaa wânaamerâ mâik'aapa p'usadepema pania irua p'usa i bidamâiipa âyaa weenaamerâ. ³⁰Irua ma jôma ook'âri, mi iru ik'aawa baji te oopariipa ak'iparik'a mâik'aapa mia iru t'âri o–îapiji. Ewari chaa irua ne–inaa oo bi unuk'âri, iru k'îrapite mi o–îapa pairapachi. ³¹¡Mi o–îa bapachi na p'ek'au eujâdepema ne–inaa jôma ooda ome mâik'aapa eperâarâ irua ooda ome!

³²“Îrâ warrarâ, mi k'îsia k'awaa pedee ūrîti mâik'aapa mia jara bik'a óoti. Mâgá t'âri o–îa p'anapataadait'ee. ³³Mia jaratee bi pia ūrîti. Mâgá parâ k'îsia k'awaa p'anapataadait'ee. Ma awara mi pedee yiaraa iru p'ananáati. ³⁴Chi mi pedee ūrirutaarâ o–îa p'anapataadait'ee ewari chaa mi te t'îupatade nidak'âri mi pedee ūridait'ee ³⁵eperâpa mi unuk'âri, ewari teeso bapariit'ee perâ mâik'aapa Tachi Ak'ôrepa iru pia ak'ipariit'ee perâ. ³⁶¡Mamîda eperâpa mi pedee ūriamaa bi pirâ, ichi k'aurepa piudaarâmaa wâpari ode wâit'ee, mi unuamaa iru bapari perâ!

K'îsia k'awaa pedee pa t'î pèidaarâ

9 ¹Eperâpa ichi te ooparik'a, mâga pik'a k'îsia k'awaa pedee pa ichi te ooji. Ma tede columna siete oo bijî. ²Fiesta ook'âri, ne–animalaarâ

peeji m̄aik'aapa vino pi-ia ooji. Maap'eda mesade biji. ³M̄apai ichi mimiapataar̄a p̄eiji p'uuru j̄ade it'iara beem̄aiipa n̄aga biadamer̄a: ⁴“j̄Warra chak'eer̄ak'a k'ĩsia p'anapataar̄a, namaa ch̄etí!” Ichiaba k'ĩsia k'awa-ee beer̄amaa irua n̄aga jara p̄eiji: ⁵“M̄i pan k'o ch̄etí m̄aik'aapa mia vino awaraa ne-inaa ome p'oirada to ch̄etí. ⁶Chok'ai p'anee k'inia p'ani pir̄a, waa k'ĩsia k'awa-ee p'ananáati. Ma k'āyaara k'awáati k'ĩsia k'awaa p'anadamer̄a.”

⁷Ch̄iara ooyaa bi itriak'āri, irua p̄imaa pedee k'achia jarak'ooit'ee. Ma awara ne-inaa k'achia ooyaa bi itriak'āri, ūriamaa bi pir̄a, iru pi ome k'ira ěree beeit'ee. ⁸Mapa ch̄iara ooyaa bi itrianáaji, maa-e pir̄a irua pi k'ira unuamaa iru bapariit'ee. J̄odee k'ĩsia k'awaa bi itriaru pir̄a, irua pi k'inia iru bapariit'ee.

⁹K'ĩsia k'awaa bimaa jarateeru pir̄a, iru k'ĩsia k'awaara beeit'ee. Tachi Ak'ōrepa jara bik'a ooparimaa jarateeru pir̄a, irua ne-inaa audupiara k'awaaait'ee.

¹⁰Eper̄a k'ĩsia k'awaa ba k'inia bi pir̄a, Tachi Ak'ōre waawee bapar̄iji. Iru, chi k'achia w̄ee bapari k'awa beer̄a, poro w̄esaadaipata.

¹¹Pi k'ĩsia k'awaa bi k'aurepa ewari teesoo bapariit'ee. ¹²Pi k'ĩsia k'awaa bapari pir̄a, piara bapariit'ee. Mam̄ida k'ĩsia k'awa-ee bapari pir̄a, ma k'aurepa pia-ee bapariit'ee.

W̄era k'ĩsia k'awa-ee bi

¹³W̄era k'ĩsia k'awa-ee bi n̄aga bapari: pedee-idaa; ne-inaa k'awa-ee m̄aik'aapa k'ira nejasia w̄ee. ¹⁴M̄agee w̄era ichi te puerta t'aide su-ak'i beepari maa-e pir̄a ichi sillade su-ak'i beep'eda, p'uuru j̄ade it'iara beem̄aiipa ¹⁵n̄aga jarapari eper̄aar̄a āchi ode k'āiwee w̄arutaar̄amaa: ¹⁶“j̄Ch̄etí warra chak'eer̄ak'a k'ĩsiapataar̄a!” Ichiaba k'ĩsia k'awa-ee beer̄amaa n̄aga jarapari: ¹⁷“Pania chiada warraara bi m̄aik'aapa pan mer̄a k'oru warraara b̄ida” aperi. ¹⁸Mam̄ida āchia k'awada-e p'ani mamaa w̄aruta pir̄a, piudait'ee iru ome t'ĩurutaar̄a piudaar̄am̄ai w̄apata per̄a.

Salomonpa ūraa jarada

10 ¹Salomonpa na ūraa jaraji. “Warra k'ĩsia k'awaa b̄ipa chi ak'ōre t'āri o-īapipari. J̄odee warra k'ĩsia k'awa-ee b̄ipa chi nawe t'āri p'uapipari.

²P'arat'a wa net'aa pia atada ne-inaa k'achia oo b̄ipa, chi m̄aga iru bi-it'ee m̄agee net'aa vale-e baibi. Mam̄ida eper̄apa j̄irik'āri ichita ne-inaa pia oopariit'ee, iru ewari teesoo bapariit'ee.

³Tachi Ak'ōrepa ichia jara bik'a ooparimaa jarra oopik'aa. Mam̄ida ne-inaa k'achia ooyaa bimaa isapai chik'o unupik'aa.

⁴Eper̄a k'oo-idaa bi chup̄iriadaipari. J̄odee eper̄a mimiayaa bi p'arat'aradaipari.

⁵Warra k'ísia k'awaa bipa ichia ne–uuda ewapari p'oojarade. Mamída warra k'íra nejasia wēe bi k'áipari awaraarāpa āchia ne–uudap'edaadepema ewa p'ani misa.

⁶Tachi Ak'õrepa eperā bendiciapari ichia jara bik'a ook'ári. Mamída eperā ne–inaa k'achia ooyaa bi pedee'ári, k'ísia k'achia ichi t'áride iru bi merā pik'apari.

⁷Eperāarāpa k'irāpadak'ári Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopari bapariida, ne–inaa pia Tachi Ak'õrepa teedák'api bi. Mamída k'íra atuadaipata eperā ne–inaa k'achia ooyaa bi bapariida.

⁸Eperā k'ísia k'awaa bipa úraa pia úripari máik'aapa aide jara bik'a oopari. Mamída eperā pariatua k'ísia k'awa–ee pedee'ari k'achiade baaiit'ee.

⁹Eperā t'ári jip'a nipaparipa ne–inaa apida waaweek'aa. Mamída eperāarāpa k'awapata chi o k'achiade ni ichia ne–inaa k'achia oopari k'aurepa.

¹⁰Eperā tau p'ina bide seewa jarak'ári, awaraarā t'ári p'uapipari. Mamída wāara pedee jarak'ári, awaraarā t'ári o–i–iapipari, ma pedee itria pik'a bi mída.

¹¹Eperā Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopari pedee pania poátri uchía bík'api bi, ma pedee úridak'ári, eperāarā pipiara p'anapata perā. Mamída eperā ne–inaa k'achia ooyaa bi pedee'ári, k'ísia k'achia ichi t'áride iru bi merā pik'apari.

¹²Eperāpa chíara k'íra unuamaa iru bak'ári, mágí ome chõo jiripari. Mamída eperāpa chíara k'inia iru bak'ári, ichimaa ne–inaa k'achia ooda k'íra atuapari.

¹³Eperā k'ísia k'awaa bipa k'ísia k'awaa pedee jarapari. Mamída k'ísia k'awa–ee bipa k'ísia k'awa–ee pedee jarada k'aurepa, potrepa iru wipata.

¹⁴Eperā k'ísia k'awaa bipa ne–inaa k'íra t'ádoos k'awaak'ári, ichi t'áride ia pik'a iru bapari. Mamída k'ísia k'awa–ee bipa pariatua pedee jara bi k'aurepa, iru k'achiade baaipari.

¹⁵P'arat'ara bi p'arat'apa iru jia pik'apari murallapa p'uuru jiaparik'a. Jõdee chupiria chi chupiria bapari p'arat'a wēe bairā.

¹⁶Eperā Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopari ewari teesoo bapariit'ee. Mamída chi ne–inaa k'achia ooyaa bi miait'ee ichia p'ek'au k'achia oopari k'aurepa.

¹⁷Eperāpa úraa pia úriru pirā máik'aapa ma úraade jara bik'a oorú pirā, o piade nipapariit'ee máik'aapa ewari teesoo bapariit'ee. Mamída úraa pia úriamaa bi pirā, o k'achiade nipapariit'ee.

¹⁸Nāgee eperā k'ísia k'awa–ee bi: chi seewa jarapari merā k'inia bairā ichia chíara k'íra unuamaa iru bapari máik'aapa chi pedee k'achia chíara āpíte jarapari.

¹⁹Eperā pedee–idaa baparipa isapai p'ek'au k'achia oopari. Mamída k'ísia k'awaa bi k'íup'ee beepari.

²⁰Eperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a ooparipa pedee jara bi p'arat'a pi-ia bîk'apî bi. Mamîda ne-inaa k'achia ooyaa bîpa k'îsia bi maarepida vale-ee bi.

²¹Eperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a ooparipa awaraarã ûraak'âri, chok'araarã k'aripapari. Mamîda k'îsia k'awa-ee bîpa pedee pariatua jarada k'aurepa, chonaa padai naaweda, piudaipari.

²²Tachi Ak'õrepa eperã bendiciak'âri, ma eperãmaa ne-inaa pi-ia teepari. Ma awara ma eperã t'âri p'ua bak'aa.

²³Eperã k'îsia k'awa-ee bi o-îadaipari chîaramaa ne-inaa k'achia ook'âri. Jõdee chi k'îsia k'awaa bi o-îa bapari k'îsia k'awaa bairã.

²⁴Ne-inaa k'achia ooyaa bîpa ne-inaa audupiara waawee bi, irumaa mãga p'asapari. Mamîda eperã Tachi Ak'õrepa jara bîk'a ooparipa ne-inaa k'înia bîk'a uchiapari.

²⁵Näumia chek'âri, ne-inaa k'achia ooyaa bi p'ira uchiapari. Mamîda eperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopari choopari.

²⁶Eperã chok'apari-it'ee eperã k'oo-idaa bi vinagre ichi k'idade achuchua beeparik'a bi maa-e pirã naripa ichi tau sooparik'a bi.

²⁷Eperã Tachi Ak'õrede ijäapari ewari teesoo bapari. Mamîda ne-inaa k'achia ooyaa beerã año chok'ara-ee p'anapata.

²⁸Eperãarã Tachi Ak'õrepa jara bîk'a oopataarã o-îadaipata k'îsiadak'âri áchia ewari cherude ne-inaa oodait'ee p'anide. Mamîda ne-inaa k'achia ooyaa beerãpa k'îsia iru p'anî oodait'ee k'achia uchiait'ee.

²⁹Tachi Ak'õrepa ichia jara bîk'a oopataarã jïapari. Mamîda irua ne-inaa k'achia oopataarã jöpipari.

³⁰Apidaapa eperã Tachi Ak'õrepa jara bîk'a oopari äyaa pëida-ee pait'ee Tachi Ak'õrepa teeda eujãdeepa. Mamîda ne-inaa k'achia ooyaa bi ma eujãde taarã ba-ee pait'ee, jöit'ee perã.

³¹Eperã Tachi Ak'õrepa jara bîk'a ooparipa k'îsia k'awaa pedee jarapari. Mamîda ne-inaa k'achia ooyaa bîpa seewa jarapari k'aurepa iru k'îup'eepeidait'ee.

³²Eperã Tachi Ak'õrepa jara bîk'a ooparipa k'awa bi pedee pia jarapariit'ee. Mamîda ne-inaa k'achia ooyaa bîpa seewa pedee aupaita jarapari.

11 ¹Eperãpa balanzade ne-inaa auk'a chaa-ee bak'âri, Tachi Ak'õrepa ma eperã yiarã iru bapari. Mamîda chi ne-inaa auk'a chaapari pia ak'ipari.

²Eperã audua bak'âri, k'îra nejasia beeit'ee. Mamîda audua-ee beerã k'îsia k'awaa p'anapata.

³Eperãarã Tachi Ak'õrepa jara bîk'a oopataarã t'âri jîp'a p'anapata. Mamîda k'ûrayaa beerã jödait'ee áchia seewa jarapata k'aurepa.

⁴Tachi Ak'õrepa eperãarã miapik'âri áchia ne-inaa k'achia oopatap'edaa k'aurepa, p'arat'ara beerãpa iru p'anî maarepida servi-ee

pait'ee. Mamīda madepema p'arat'ara bīpa jiriru pīrā Tachi Ak'ōrepa jara bik'a ooit'ee, Tachi Ak'ōrepa iru piupi–e pait'ee.

⁵Eperāpa Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a ook'āri, iru o piade nipapari. Mamīda eperā ne–inaa k'achia ooyaa bi k'achiade baaipari ichia ne–inaa k'achia oopari k'aurepa.

⁶Eperāarāpa Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oodak'āri, irua āra uchiapipari ne–inaa k'achia jua ek'ariipa. Mamīda k'īra jīp'a nipadak'arā āchia net'aa k'īa p'ani k'aurepa k'achiade baaipata, ne–animal trampade baaiparik'a.

⁷Eperā ne–inaa k'achia ooyaa bi piuk'āri, ichia k'īsia iru bada ooit'ee jōmaweda jōdaipari, ichi net'aa paara.

⁸Eperā Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopari k'achiade baaik'āri, Tachi Ak'ōrepa iru k'aripapari madeepa uchiamerā. Mamīda ne–inaa k'achia ooyaa bi māgā k'aripa–e. Mapa iru jōdee audú k'achiade baaipari.

⁹Tachi Ak'ōrede ijāak'aa bīpa awaraamaa pedee jarada k'aurepa ma eperā k'achiade baaipipari. Mamīda eperā Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopari ma k'achiade baai–e, poro wēsaa bapari perā.

¹⁰Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopataarā pia p'anadak'āri, āchi p'uuru pidaarā o–īadaipata. Jōdee p'uuru pidaarā audupīara o–īadaipata ne–inaa k'achia ooyaa beerā piudak'āri.

¹¹Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopataarā k'aurepa eperāarāpa āra p'uuru t'o p'anapata. Mamīda ne–inaa k'achia ooyaa beerāpa pedee k'achia jarapata k'aurepa āra p'uuru jōdaipari.

¹²Eperā k'īsia k'awa–ee bīpa awaraarā āpīte pedee k'achia jarapari. Mamīda eperā k'īsia k'awaa bi k'īup'ee beepari.

¹³Eperā chīara āpīte pedee k'achia jarayaa bīpa ichia ūrida awaraarāmaa jarak'oopari. Mamīda eperā t'āri jīp'a nipaparipa ichia ūrida awaraarāmaa jarak'aa.

¹⁴P'uuru pidaarā poro waibiārā k'īsia k'awa–ee p'ani pīrā, āchi p'uuru pidaarā jōdariit'ee. Mamīda k'īsia k'awaa beerāmaa ūraa pia iidiruta pīrā, āchi p'uuru pidaarā jōpida–e pai.

¹⁵K'īra tewaraapa ichi tewe p'aa–e pak'āri, apidaapa iru k'ap'ia pari ma tewe p'aait'eeda aru pīrā, ma eperā k'achiade baaiit'ee. Mamīda chi chīara tewe p'aak'aa bi k'āiwee bapariit'ee.

¹⁶Wēra jōmaarā ome t'āri pia bak'āri, jōmaarāpa iru t'o p'anapata. Jōdee imik'īra audú net'aa p'e k'inia bīpa ichi net'aa aupai iru bapariit'ee.

¹⁷Eperā t'āri pia bīpa awaraarā chupīria k'awaak'āri, ichi itu k'aripapari. Mamīda t'āri k'achia–idaa bīpa chīaramaa ne–inaa k'achia ook'āri, ichi itu miapari.

¹⁸Eperā ne–inaa k'achia ooyaa bi mimiaru pijida, ne–inaa pia ata–e, ichi itu k'ūrapari perā. Mamīda chi Tachi Ak'ōrepa jara bik'a ooparipa ne–inaa pia atait'ee.

¹⁹Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã ewari teesoo p'anapataadait'ee. Mamïda ne-inaa k'achia ooyaa beerã piudait'ee.

²⁰Tachi Ak'õrepa ne-inaa k'achia ooi awaa p'anapataarã k'ïra unuamaa iru bapari. Mamïda ichia jara bik'a oopataarã pia ak'ïpari.

²¹Ne-inaa k'achia ooyaa beerã ichita miadait'ee ãchia ne-inaa k'achia oopata k'aurepa. Mamïda Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã miada-pait'ee.

²²Wëra k'ïra wãree, mamïda k'ïsia k'awaa-ee bak'ãri, sortija nêedee ooda sina k'ïde jï bík'ata bi.

²³Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarãpa k'ïsia iru p'anadak'ãri ne-inaa oodait'ee, ma ne-inaa pia uchiapari. Mamïda ne-inaa k'achia ooyaa beerãpa k'ïsia iru p'anadak'ãri ne-inaa oodait'ee, ma k'aurepa Tachi Ak'õre k'ïraudaipari.

²⁴Eperãarãpa t'ãri piapa awaraarãmaa ne-inaa waibia teedak'ãri, ãchia teedap'edaa k'ãyaara waibiara jitapata. Awaraarã chupiria p'aneepata ãchi tewe paara p'aadaamaa p'anapata perã.

²⁵Eperã awaraarã ome t'ãri pia bak'ãri, ne-inaa falta-ee bapari. Ichiaba eperãpa awaraarãmaa net'aa teek'ãri, awaraarãpa auk'a irumaa teedait'ee.

²⁶Eperãarãpa trigo neto k'inia p'anadak'ãri, chi trigo chiparipa netoamaa bi pirã, iru ãpïte pedee k'achia jarapata. Mamïda pedee pia jarapata chi trigo neto pëiparimaa.

²⁷Eperãpa jirik'ãri ne-inaa pia ooit'ee, Tachi Ak'õrepa iru pia ak'ïpariit'ee. Mamïda chi jiriparipa ne-inaa k'achia ooit'ee k'achiade baaiit'ee.

²⁸Eperãpa k'ïsia bi pirã ichia p'arat'a iru bi k'aurepa pia bapariit'ee, iru k'achiade baaiit'ee k'ïru p'ooda pak'urudeepa baaiparik'a. Mamïda eperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopari pia bapariit'ee, pak'uru juade k'ïru p'ãwaraa nïbaparik'a.

²⁹Eperãpa ichideerã k'achiade baaipiru pirã, maarepida jïa-e pait'ee. Mãgee k'ïsia k'awa-ee bi k'ïsia k'awaa beerã jua ek'ari mimiapariit'ee.

³⁰Eperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopari pak'uru tachi chok'aipiparik'api bi. Mamïda chïara peepataarãpa eperãarã jöpipata.

³¹Na p'ek'au eujãde p'anide Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarãpa ne-inaa pia atapata ãchia ne-inaa pia oopata pari. ¡Audupïara irude ijãadak'aa beerã mãik'aapa p'ek'au k'achia oopataarã k'achiade baaidait'ee ãchia ne-inaa k'achia oopata k'aurepa!

12 ¹Eperãpa k'inia bak'ãri ichi itriadamerã ichia ne-inaa k'achia ooda k'aurepa, ma eperã poro wësaa bi. Mamïda eperãpa k'inia-ee bak'ãri ichi itriadamerã, ma eperã k'ïsia k'awa-ee bi.

²Tachi Ak'õrepa t'ãri pia beerã pia ak'ïpari. Mamïda t'ãri k'achia-idaa beerã miapiit'ee.

³Eperã ne–inaa k'achia ooyaa bi p'oyaa k'ãiwee bak'aa. Mamĩda Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã k'ãiwee p'anapata, ne–inaa jõma p'asarutade choopata perã.

⁴Wëra chok'ek'ee, t'ãri pia bak'ãri, ma wëra chi imik'ĩra poro jĩrãk'ata bi, iru rey'ka iru bapari perã. Mamĩda wëra k'ĩra nejasia wëe bak'ãri, ichi imik'ĩra pee pik'a wãpari.

⁵Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarãpa k'ĩsiapata awaraarãmaa ne–inaa pia oodait'ee. Mamĩda ne–inaa k'achia ooyaa beerãpa ũraadak'ãri, k'ĩsiapata awaraarã k'ũradait'ee.

⁶Ne–inaa k'achia ooyaa beerãpa pedee jarapata trampak'a bi chĩara k'achiade baaipip'eda, piupipata perã. Mamĩda Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarãpa pedee jarapata k'aurepa awaraarã k'aripapata k'achiade baainadamerã.

⁷Ne–inaa k'achia ooyaa beerã k'achiade baaipata mãik'aapa mãgã jõdaipata. Mamĩda Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã, ãchi warrarã paara, ewari teesoo p'anapata.

⁸Eperã k'ĩsia k'awaa bi t'o p'anapata. Mamĩda t'ãri k'achia–idaa bi k'ĩra unuamaa iru p'anapata.

⁹Piara bi pichi mimiapari aba iru bait'ee mãik'aapa chik'o k'oit'ee iru bait'ee seewata p'arat'a paraa bik'a bai k'ãyaara, chik'o wëe, pi–it'ee mimiapari wëe.

¹⁰Eperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a ooparipa ichi ne–animalaarã pia ak'ĩ bapari. Mamĩda eperã ne–inaa k'achia ooyaa bipa ichi ne–animalaarã chupiria k'awaak'aa.

¹¹Eperã ichi eujãde mimiak'ãri, ne–inaa k'oit'ee waibia iru bait'ee. Mamĩda k'ĩsia k'awa–ee bipa ne–inaa pariatua oopari k'aurepa maarepida ata–e.

¹²Ne–inaa k'achia ooyaa beerã k'achiade baaipata ãchia k'ĩsia k'achia k'ĩsiadap'edaak'a oodap'edaa k'aurepa. Mamĩda Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã pia p'anapata ãchi t'ãride choopata perã.

¹³Eperã ne–inaa k'achia ooyaa bipa seewa jarada k'aurepa k'achiade baaipari, ne–animal trampade baaiparik'a. Mamĩda Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopari mãgee k'achiade baai–e.

¹⁴Eperãpa pedee pia jarak'ãri, ichia ne–inaa pia iru bait'ee. Ma awara eperãpa ichi juadoopa mimiak'ãri, ne–inaa pia jitait'ee.

¹⁵Eperã k'ĩsia k'awa–ee bipa k'ĩsiapari ichia ne–inaa oo bi jõmaweda pia bi. Mamĩda k'ĩsia k'awaa bipa ũripari ichi ũraadak'ãri.

¹⁶Eperã k'ĩsia k'awa–ee bi isapai k'ĩraudaipari. Mamĩda k'ĩsia k'awaa bi k'ĩraudaik'aa, ichimaa ik'achia pedee jararuta pijida.

¹⁷Charraarã k'ĩrapite eperã t'ãri jĩp'a baparipa wãara pedee jarapari. Mamĩda eperã wãara pedee jarak'aa bipa seewa jarapari.

¹⁸Eperãpa k'ĩsia–ee pedee k'ãri, ichi pedee chĩara t'ãri p'uapipari espadapa t'uparik'a. Mamĩda eperã k'ĩsia k'awaa bi pedee neera pia bik'a bi.

¹⁹Wãara pedeeta ichita bapariit'ee. Mamĩda seewa pedee taarã ba–e pait'ee.

²⁰T'ãri k'achia–idaa beerãpa k'ĩsiapata chĩara k'ũradait'ee. Mamĩda chi k'ãiwee p'anapataadamerã ũrapataarã o–ĩa p'anapata.

²¹Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã k'achiade baaida–e pait'ee. Mamĩda ne–inaa k'achia ooyaa beerã ne–inaa k'achia k'ĩra t'ãdoode baaidait'ee.

²²Tachi Ak'õrepa seewa–idaa beerã k'ĩra unuamaa iru bapari. Mamĩda wãara pedee jarapataarã ome t'ãri o–ĩa bapari.

²³Eperã k'isia k'awaa bipa jõmaarãmaa jarak'aa ichia ne–inaa k'awa bi. Mamĩda eperã k'isia k'awa–ee bipa pariatua jõmaarãmaa jara wãpari.

²⁴Eperã mimiayaa bipa awaraarã ichi jua ek'ari iru bait'ee. Mamĩda eperã k'oo–idaa bi awaraarã jua ek'ari bapariit'ee.

²⁵Eperã ichi t'ãride audú k'isia nĩbak'ãri, k'ĩra pia–ee beepari. Mamĩda irumaa pedee pia jaradak'ãri, t'ãri o–ĩadaipari.

²⁶Eperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a ooparipa awaraarãmaa o pia ak'ipipari. Mamĩda ne–inaa k'achia ooyaa beerãpa ma o unuda–e, o k'achiade nipapata perã.

²⁷Eperã k'oo–idaa bi nejiride wãk'ãri, maarepida pee–e pait'ee. Mamĩda chi mimiayaa baparipa ne–inaa pi–ia iru bi.

²⁸Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã iru ode nipapata perã, ewari teesoo p'anapataadait'ee. Mamĩda k'isia k'awa–ee beerã o k'achiade nipapata perã, chonaa padai naaweda, piudait'ee.

13 ¹Warra k'isia k'awaa bi ak'õrepa iru itriak'ãri, chi ak'õrepa ũraa bi ũripari. Mamĩda warra k'isia k'awa–ee bi ak'õrepa iru itriak'ãri, chi ak'õrepa ũraa bi ũriamaa bapari.

²Eperãpa pedee pia jarak'ãri, ichia ne–inaa pia iru bait'ee. Mamĩda ne–inaa k'achia ooyaa beerãpa jĩp'a k'ĩsiapata chĩaramaa ne–inaa k'achia oodait'ee.

³Eperã pedeei naaweda pia k'ĩsiaru pĩrã, ma eperã ewari teesoo bapariit'ee. Mamĩda chi pedee–idaa bi k'achiade baaiit'ee.

⁴Eperã k'oo–idaa bipa net'aa k'ĩapari, mamĩda p'oyaa atak'aa. Mamĩda chi mimiayaa bipa ichia ne–inaa k'inia bi atapari.

⁵Eperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a ooparipa seewa pedee unuamaa iru bapari. Mamĩda chi ne–inaa k'achia ooyaa bipa seewa jara bi k'aurepa k'ĩra nejasia beeiit'ee.

⁶Eperã k'ĩra jĩp'a bi Tachi Ak'õre ode nipak'ãri, irua k'aripapari ne–inaa k'achiade baainaamerã. Mamĩda eperã p'ek'au k'achia ooyaa bi k'achiade baaipari ichia ne–inaa k'achia oopari k'aurepa.

⁷Eperãarã ũk'uru seewata p'arat'a paraa beerãk'a audua nipapata, p'arat'a wẽe p'ani mĩda. Jõdee awaraarã seewata chupĩria beerãk'a nipapata, p'arat'ara iru p'ani mĩda.

⁸Eperã p'arat'ara bimaa ne–inaa k'achia ooyaa beerãpa p'arat'a iididak'ãri, irua teepari peenaadamerã. Mamïda chupiria bipa ùrik'aa ichi peedait'eeda a p'ani, ichi p'arat'a wëe bairã.

⁹Eperãarã Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã audú ìdaa pik'a p'anapata. Mamïda ne–inaa k'achia ooyaa beerã lámpara k'iidai wák'api p'ani.

¹⁰Eperã audua pedeeek'ãri, chõo jiripari. Mamïda chi ùraa pia ùripataarã k'isia k'awaa p'anapata.

¹¹Chïara k'ùra p'aniipa p'arat'a atada taarã–ee jõdaipari. Mamïda eperã mimiap'eda, ichi p'arat'a jitada ma–ãrima–ãrii ia wák'ãri, ma p'arat'a waibiara wãit'ee.

¹²Taarã nidak'ãri tachia ne–inaa k'inia p'ani p'asamerã, t'ãride k'isia paraa jõneepata. Mamïda tachia ne–inaa k'inia p'anik'a uchiak'ãri, ewari chok'araara p'ana k'inia p'anapata.

¹³Eperãpa ichimaa jaradap'edaak'a oomaa bi pirã, k'achiade baaiit'ee. Mamïda eperãpa ichimaa jaradap'edaak'a ooru pirã, ma pari ne–inaa pia atait'ee.

¹⁴Eperãarãpa oodak'ãri k'isia k'awaa baparipa ùraade jara bik'a, ewari teesoo p'anapata ma ùraa pania poãtri uchua bimãipemák'ata bi perã. Ma eperãarã k'achiade baairuta pijida, piuda–e pait'ee.

¹⁵Eperãpa pia k'isiak'ãri ne–inaa ooi naaweda, awaraarãpa iru pia ak'ipata. Mamïda chi chïara k'ùrayaa bi pia ak'idak'aa o k'achiade nipapari perã.

¹⁶Eperã k'isia k'awaa bipa ne–inaa poro wësaa oopari. Mamïda k'isia k'awa–ee bipa ne–inaa jõmaweda pariatua oopari.

¹⁷Eperã chok'a pëidap'edaa chok'ek'ee–e bak'ãri, k'achiade baaipari. Mamïda chi chok'a pëida chok'ek'ee bak'ãri, neera piak'a bi.

¹⁸Eperã ùraa pia ùriamaa bi chupiria bait'ee mãik'aapa awaraarãpa iru pia ak'idak'aa pait'ee. Mamïda chi ùraa pia ùri k'inia p'anapataarã pia ak'ipataadait'ee.

¹⁹Eperãpa ne–inaa k'inia bada atak'ãri, t'ãri o–ia beepari. Mamïda k'isia k'awa–ee p'anapataarãpa ne–inaa k'achia oo amaa k'iniidak'aa.

²⁰K'isia k'awaa beerã ome k'õp'ãyo meraaru pirã, k'isia k'awaa beeiit'ee. Mamïda k'isia k'awa–ee beerã ome k'õp'ãyo meraaru pirã, k'achiade baaiit'ee.

²¹P'ek'au k'achia oopataarã ne–inaa k'achiade baaipata. Mamïda Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarãpa ne–inaa pia iru p'anadait'ee.

²²Eperã t'ãri pia baparipa ichi net'aa iru bi atabëipari ichi ãichak'eerã–it'ee. Mamïda eperã p'ek'au k'achia ooyaa bipa net'aa iru bada p'aneedait'ee Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã ome.

²³Eperã chupiria chipa ichi eujãde ne–inaa uudadepema waibia ewapari mïda, irua ewadadepema wëe beepari ne–inaa k'achia ooyaa beerãpa irua ewada jãri ata chepata perã.

²⁴Eperāpa ichi warra itriak'aa pirā ne–inaa k'achia ook'āri, māgara ichi warra k'inia–e bi. Mamīda eperāpa ichi warra ma–āriweda itriapari pirā ne–inaa k'achia ook'āri, ma eperāpa ichi warra k'inia iru bapari.

²⁵Eperā Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopari nek'opari bi jāwaa beerumaa. Mamīda ne–inaa k'achia ooyaa bi jarra oopari.

14 ¹Wēra k'isia k'awaa bipa ichi te pidaarā pia ak'ipari. Mamīda wēra k'isia k'awa–ee bipa ichi te pidaarā pia ak'ik'aa, k'isia k'awa–ee ne–inaa jōma oopari perā.

²Eperā t'āri jīp'a nipaparipa Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a oopari. Mamīda eperā t'āri jīp'a nipak'aa bipa Tachi Ak'ōre yiaraa iru bapari.

³Eperā k'isia k'awa–ee bipa audua pedee jarapari k'aurepa iru k'achiade baaipari. Mamīda k'isia k'awaa bapari pedee pia jaraparipa iru jā pik'apari.

⁴Eujā chiparipa p'ak'a eujā poreetipipari wēe bak'āri, trigo wēe beepari. Mamīda p'ak'a juataura bi k'aurepa, trigo waibia ewapari.

⁵Eperā t'āri jīp'a baparipa ichia unuda wāara jarapari. Mamīda eperā seewa–idaa bipa ichia unuda ichita seewa jarapari.

⁶Chīara ooyaa bipa jiripari k'isia k'awaa beeit'ee, mamīda p'oyaa māga ba–e pait'ee. Jōdee eperā poro wēsaa bipa taarā–eweda ne–inaa k'awa–e bi k'awaa atapari.

⁷Āyaa bééji k'isia k'awa–ee bi ik'aawaapa, irua pedee jara bi k'aurepa maarepida ne–inaa pia k'awa–e pait'ee perā.

⁸Eperā k'isia k'awaa bak'āri, k'awapari chisāgí ode nipapariit'ee. Mamīda k'isia k'awa–ee bipa ichi itu k'ūrap'eda, pariatua nipapari.

⁹K'isia k'awa–ee beerā ēipata āchia ne–inaa k'achia oopata–it'ee. Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'ira jīp'a p'anapataarā pia ak'ipari.

¹⁰Tachi t'āridepai k'awapata t'āri ārii p'anadak'āri maa–e pirā t'āri o–ia p'anadak'āri. Mamīda māga p'anadak'āri, k'ira tewaraarāmaa jaradak'aa.

¹¹Ne–inaa k'achia ooyaa beerā te pidaarā jōdait'ee. Mamīda Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopataarā te pidaarā pia p'anapataadait'ee.

¹²Eperāarāpa k'isiapata āchita o jīp'a bide nipapata. Mamīda ma ode nipapataarā piudait'ee.

¹³Eperā ei nībide t'āri p'ua bai māik'aapa o–ia bap'eda, k'ira pia–ee beei.

¹⁴Eperā ne–inaa pia ooamaa baparipa k'isiapari ichia oo bi pia bi. Mamīda ichi k'achiade baaiit'ee ichia ne–inaa pia ooamaa bapari k'aurepa. Jōdee eperā t'āri pia bapari k'āiwee bapari, ichia ne–inaa pia oopari k'aurepa ichi pia bapariit'ee perā.

¹⁵Eperā k'isia k'awa–ee bipa ijāapari jōma ichimaa jararuta. Mamīda k'isia k'awaa bipa pi–ia ak'ipari sāmata nipait'ee.

¹⁶Eperā k'isia k'awaa bi waawee bapari ne–inaa k'achia ooit'ee māik'aapa āyaa beepari ne–inaa k'achia ik'aawaapa. Mamīda k'isia k'awa–ee bipa pariatua ne–inaa k'achia k'ira t'ādoosoo wāpari, k'isia–ee.

¹⁷Eperã isapai k'iraudaiparipa pariatua ne–inaa oopari, k'isia k'awa–ee. Mamida eperã k'isia k'awaa bi choopari; isapai k'iraudaik'aa.

¹⁸Warrarãpa ãchi ak'õrepa atabëida jãpatak'a, mãga pik'a p'ani warra chak'eerãk'a k'isiapataarã. ãchia k'isia k'awa–ee beerã k'isia jãa pik'apata. Mamida k'isia k'awaa beerãpa ne–inaa k'ira t'ãdo k'awaa wãpata.

¹⁹Ne–inaa k'achia ooyaa beerã bedabaidait'ee ne–inaa pia oopataarã k'irapite mãik'aapa ijãadak'aa beerãpa chupiria iididait'ee Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã te t'aide.

²⁰Chupiria chi ik'aawa p'anapataarãpa paara iru k'ira unuamaa iru p'anapata. Mamida p'arat'ara bipa k'õp'ãyoorã chok'ara iru bapari.

²¹Eperãpa ichi ik'aawa bapari k'ira unuamaa iru bi pirã, p'ek'au k'achia oomaa bi. ¡Mamida eperãpa chupiria beerã chupiria k'awaayaa bak'ãri, t'ãri o–ia bapari!

²²Eperãarãpa jiridak'ãri ne–inaa k'achia oodait'ee, k'achiade baaipata. Mamida jiridak'ãri ne–inaa pia oodait'ee, jõmaarãpa ãra pia ak'ipata mãik'aapa k'awapata ãrapa wãara oopata ãchia jara p'anik'a.

²³Eperã mimiayaa bipa ne–inaa pia atapari. Mamida pedeepapai jarak'ãri ne–inaa ooit'ee, mamida ook'aa, mãgí eperã chupiria beeit'ee.

²⁴Eperã k'isia k'awaa bi k'awapata ichia net'aa pi–ia iru bi ichia poro jãrak'a jã bairã. Mamida eperã k'isia k'awa–ee bi k'awapata irua k'isia k'awa–ee pedee jarapari k'aurepa.

²⁵Charraarã k'irapite eperãpa wãara pedee jarak'ãri, awaraarã k'aripa atapari ãra piudait'ee padadeepa. Mamida seewa jara bipa awaraarã traicionaapari.

²⁶Eperãpa Tachi Ak'õrepa jara bik'a ook'ãri, k'awapari Tachi Ak'õrepa iru jãpariit'ee mãik'aapa chi warrarãpa auk'a mãga k'awapata.

²⁷Eperãpa Tachi Ak'õre waaweek'ãri, ewari teesoo bapariit'ee ichia ijãa bi pania poãtri uchial bimãipemak'a bi perã. Irua mãgá ijãapari k'aurepa chonaa pai naaweda piu–e pait'ee.

²⁸Reypa eperãarã chok'ara ichi jua ek'ari iru bak'ãri, jõmaarãpa iru t'õ p'anapata. Mamida ichi jua ek'ari chok'ara–ee iru bak'ãri, ichi juatau jõ wãpari.

²⁹Eperã isapai k'irauk'aa bi poro wësaa bapari. Mamida chi isapai k'iraudaiparipa ak'ipipari iru poro wësaa–e bi.

³⁰Eperãarã k'ãiwee p'anadak'ãri, k'ap'ia pia p'anapata. Mamida chãra k'ira unuamaa iru p'anadak'ãri ne–inaa iru bi k'aurepa, ma t'ãri k'achiapa ãchi piu pik'a wãruta eperã k'ayaa k'achiapa piu wãparik'a.

³¹Eperãpa chupiria chitooniãrã waapiara chupiriapiru pirã, ma eperãpa ne–inaa k'achia oomaa bi Tachi Ak'õre k'irapite, iruata ma chupiria chitooniãrã ooda perã. Mamida eperãpa chupiria chitooniãrã k'aripak'ãri, Tachi Ak'õrepa ma eperã pia ak'ipari.

³²Ne–inaa k'achia ooyaa beerã áchia ne–inaa k'achia oopata k'aurepa k'achiade baaipata. Mamída Tachi Ak'õrepa ichia jara bik'a oopataarã jãpari, ãra k'ira jip'a nipapata perã.

³³Eperã poro wẽsaa bi k'isia k'awaa bapari. Mamída k'isia k'awa–ee beerãpa mãgee k'isia k'awadak'aa.

³⁴P'uuru pidaarãpa Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataadak'ãri, jõmaarãpa áchi p'uuru pidaarã pi–ia bida apata. Mamída p'ek'au k'achia ooi awaa p'anadak'ãri, jõmaarã k'irapite k'ira nejasia p'anapata.

³⁵Rey–it'ee mimiapari chok'ek'ee bak'ãri, reypa iru pia ak'ipari. Mamída k'iraudaipari ichi–it'ee mimiapari ne–inaa pariatua ook'ãri.

15 ¹Eperã k'irau bipa pedee jarada t'ãri pia p'anauru pirã, iru k'irau wẽpapii. Mamída k'irau p'anauru pirã, audupiara k'iraudariit'ee.

²Eperã k'isia k'awaa bi pedeek'ãri, awaraarãpa ne–inaa waapiara k'awa k'inia p'ani. Mamída k'isia k'awa–ee bi pedeek'ãri, k'isia k'awa–ee pedee aupai jarapari.

³Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujãdepemaarã jõmaweda unu bapari; pia beerã, k'achia beerã paara.

⁴Pedee t'ãri pia jarada pak'uru tachi chok'aipipari k'api bi. Mamída seewa pedee jarada k'aurepa eperãarã t'ãri p'ua p'aneepata.

⁵Eperã k'isia k'awa–ee bi ak'õrepa iru itriak'ãri, ùriamaa bapari. Mamída ak'õrepa ichi warra itriak'ãri, ùriru pirã, k'isia k'awaa bapari.

⁶Eperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopari tede ne–inaa pia k'ira t'ãdo paraapari. Mamída ne–inaa k'achia ooyaa bipa net'aa pia atak'ãri, ma net'aa k'aurepa iru k'achiade baaipari.

⁷Eperã k'isia k'awaa bi pedeek'ãri, chi ùri p'aniirãpa waapiara k'awaa k'inia p'anapata irua ne–inaa jara bi. Mamída k'isia k'awa–ee beerãpa p'oyaa mãga oodak'aa, pariatua pedeepata perã.

⁸Tachi Ak'õrepa unuamaa iru bapari ne–inaa k'achia ooyaa beerãpa ne–animalaarã aneepata iru–it'ee paapidait'ee p'aareerãmaa. Mamída t'ãri o–ãdaipari ichia jara bik'a oopataarãpa irumaa it'aa t'ĩdak'ãri.

⁹Tachi Ak'õrepa unuamaa iru bapari ne–inaa k'achia ooyaa beerãpa oopata. Mamída k'inia iru bapari ichia jara bik'a oopataarã.

¹⁰Eperã o piadeepa uchiaru pirã, Tachi Ak'õrepa iru audú itriait'ee waya mãgĩ ode nipapariimerã. Mamída ma itria pedee ùriamaa beeru pirã, ma eperã piuit'ee.

¹¹Tachi Ak'õrepa k'awapari piudap'edaarãmãi p'asapari mãik'aapa tachi piudait'ee ewate. ¡Audupiara k'awa bi tachi t'ãride k'isia iru p'ani!

¹²Chãra ooyaa bipa k'iniak'aa ichi itriadamerã. Mapa k'isia k'awaa beerãmaa wãk'aa ichi ùraadamerã.

¹³Eperã t'ãri o–ã bak'ãri, k'ira o–ã nipapari. Mamída t'ãri p'ua bak'ãri, k'ira pia–ee nipapari.

¹⁴Eperã poro wẽsaa bipa jiripari ne–inaa waapiara k'awaa it'ee. Mamída k'isia k'awa–ee beerãpa k'isia k'awa–ee pedee aupai jara nipapata.

¹⁵Eperã k'ísia paraa bapari-it'ee, ewari jómaweda auk'a k'achia bapari. Mamída t'ári o-ĩa bapari-it'ee, ewari chaa fiestak'a bapari.

¹⁶Piara bi Tachi Ak'õrede ijãa bide p'arat'a ma-ãripai iru bait'ee, p'arat'a waibia iru bide k'ísia paraa bai k'ãyaara.

¹⁷Piara bi eperã tachi k'inia iru bi ome verdura aupai k'oit'ee, eperã tachi unuamaa iru bi ome nechiera waibia k'oi k'ãyaara.

¹⁸Eperã k'írauyaa bipa awaraarã aupedeepipari. Mamída chi isapai k'írauk'aa bipa awaraarã k'ãiwee p'anapipari waa aupedeenaadamerã.

¹⁹Eperã k'oo-idaa bi nipapari o ne-ĩiri-idaa pik'a bide. Mamída eperãarã Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã nipapata o tro-k'oo pik'a bide.

²⁰Warra k'ísia k'awaa bipa chi ak'õre t'ári o-ĩapipari. Mamída warra k'ísia k'awa-ee bipa chi nawe k'inia-ee iru bapari.

²¹Eperã k'ísia k'awa-ee bi o-ĩadaipari ne-inaa pariatua ook'ári. Mamída eperã poro wẽsaa bipa jiripari ne-inaa k'achia jómaweda oo amaait'ee.

²²Ne-inaa oodai naaweda ũraa pia iidida-e pirã, tachia oodait'ee k'ísia iru p'ani pia uchía-e pait'ee. Mamída pia uchíait'ee k'ísia k'awaa beerã chok'araarãmaa ũraa iidiruta pirã.

²³Eperã t'ári o-ĩadaipari awaraapa irumaa iidida pia p'anauk'ári. Chi iidida-it'ee ma pedee pi-ia bi ma ũraa ũri k'inia bada perã.

²⁴Eperã k'ísia k'awaa bi it'aa wãpari ode nipapari perã, ewari teesoo bapariit'ee. Ma o piade wãpari perã, piudaarãmaa wãpari ode t'iu-e pait'ee.

²⁵Tachi Ak'õrepa chíara eujã k'ĩapataarã te jõpipari. Mamída p'ẽtrãarã eujã jãapari.

²⁶Tachi Ak'õrepa unuamaa iru bapari ne-inaa k'achia ooyaa beerãpa k'ísia p'ani. Mamída pia ak'ipari ichia jara bik'a oopataarãpa t'ári pia pedee jarapata.

²⁷Eperãpa ne-inaa k'achia ooda pari p'arat'a jitai awaa baparipa ichideerã k'achiade baaipipari. Mamída chi p'arat'a jitaamaa bapari ne-inaa k'achia oo bi pari ewari teesoo bapariit'ee.

²⁸Eperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a ooparipa p'anau naaweda, pia k'ĩsiapari. Mamída ne-inaa k'achia ooyaa bipa k'ísia-ee pedee k'achia aupai jarapari.

²⁹Ne-inaa k'achia ooyaa beerã ik'aawaapa Tachi Ak'õre t'imí pik'a bapari. Mamída ichita ũripari irua jara bik'a oopataarãpa it'aa t'ĩpata.

³⁰Eperã k'íra eip'ip'it'aa bak'ári, awaraarã o-ĩadaipata mãik'aapa pedee pia áchímaa jara pẽida ũridak'ári, juataura p'aneepata.

³¹Eperã itriadak'ári, ũriru pirã, ma eperã k'ísia k'awaa beeit'ee.

³²Eperã itriadak'ári, ũriamaa bi pirã, ichi itu yíaraa iru bi. Mamída itriadak'ári, ũriru pirã, poro wẽsaa beeit'ee.

³³Eperã Tachi Ak'õrede ijãak'ãri, k'isia k'awaa bapari. Pia k'inia bi pirã awaraarãpa pi t'o p'anadamerã, audua–ee baparíji.

16 ¹Eperãpa k'isiapari ne–inaa ooit'ee. Mamĩda Tachi Ak'õrépata ichia k'inia bik'a oopari.

²Eperãpa k'isiapari ichia ne–inaa oo bi jõmaweda pia bi. Mamĩda Tachi Ak'õrépata ma eperã t'ãride k'isia bi ak'ipari jarait'ee pia wa k'achia.

³Pia ne–inaa oo bi jõmaweda Tachi Ak'õre juade bñji. Mãgã pia ne–inaa oopari ichita pia uchiat'ee.

⁴Tachi Ak'õrepa ne–inaa jõmaweda ooji ichia k'isia iru badak'a ooit'ee. Ne–inaa k'achia ooyaa beerã paara ooji ichi ewari waibia ewate miapiit'ee.

⁵Tachi Ak'õrepa audua beerã k'ira unuamaa iru bapari. Ichita irua mãgeerã miapiit'ee.

⁶Eperãpa Tachi Ak'õre k'inia iru bak'ãri mãik'aapa irumaa wãara pedee jarak'ãri, irua ma eperãpa p'ek'au k'achia oopari ãyaa bipari. Tachi Ak'õrepa oopi bik'a oodak'ãri, eperãarã ne–inaa k'achia ik'aawaapa ãyaa p'aneepata.

⁷Tachi Ak'õrepa eperãpa ne–inaa oopari pia ak'ik'ãri, ma eperã k'ira unuamaa iru p'anadap'edaarãpa paara iru ome pedeeteepata k'ira jip'a p'anapataadait'ee.

⁸Piara bi mimiap'eda, net'aa chok'ara–ee iru bait'ee, chĩara k'ũrap'eda, net'aa chok'ara iru bai k'ãyaara.

⁹Eperãpa k'isiapari ne–inaa ooit'ee. Mamĩda Tachi Ak'õrépata irumaa k'awapipari ma ne–inaa oopia bi wa ooik'araa bi.

¹⁰Reypa ichi jua ek'ari beerã nepira ak'ik'ãri, Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a ak'ipari. Mapa irua jarak'ãri chisãgí pia ooda, chisãgí k'achia ooda, wãara pedeeta jarapari.

¹¹Tachi Ak'õrepa k'inia bi ne–inaa balanzade chaadak'ãri, jõmaweda auk'a chaadamerã, irua balanza mãgã oopida perã.

¹²Reyrãpa ne–inaa k'achia oodaamaa p'anapata, Tachi Ak'õrepa ãra ma mimiade bida perã k'ira jip'a oodamerã.

¹³Reyrã o–ĩadaipata ãramaa wãara pedee jaradak'ãri mãik'aapa ãchia chi t'ãri jip'a pedeeepataarã k'inia iru p'anapata.

¹⁴Rey k'ĩraudaik'ãri, eperã piupii. Mamĩda eperã k'isia k'awaa baparipa t'ãri pia pedee jara bipa ma k'ĩrau wëpapii.

¹⁵Rey t'ãri o–ĩa bak'ãri, ichi jua ek'ari p'anapataarã ewari teesoo p'anapataadait'ee mãik'aapa t'ãri o–ĩa p'anapataadait'ee. Mãga bak'ãri, jãrarapa k'oi aneeparik'ata bi, ichi jua ek'ari p'anapataarã pia ak'ipari perã.

¹⁶Piara bi k'isia k'awaa bapariit'ee nãe iru bai k'ãyaara mãik'aapa piara bi poro wësaa bapariit'ee p'arat'a iru bai k'ãyaara.

¹⁷Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã o jip'aa bide nipapata mãik'aapa ne–inaa k'achia ik'aawaapa ãyaa p'aneepata. Ærapa ãchi k'ap'ia jãpata ne–inaa k'achiade baaida–e pait'ee.

¹⁸ Audua beerāpa ne–inaa oopata pia uchía–e pait'ee māik'aapa āra audua nipadak'āri, k'achiade baaidait'ee.

¹⁹ Piara bi audua–ee nipait'ee chupiria beerā ome, p'arat'a paraa beerā ome audua nipai k'āyaara.

²⁰ Eperāpa ūraa pia ūrik'āri māik'aapa aide jara bik'a ook'āri, pia bapariit'ee. ¡Eperā Tachi Ak'ōrede ijāa bak'āri, t'āri o–īa bapari!

²¹ Eperā k'īsia k'awaa bak'āri, poro wēsaa bida apata. Eperāpa t'āri pia pedee jarak'āri, chi ūri p'aniirāpa ijāapata.

²² Eperā poro wēsaa bak'āri, ichia k'īsia k'awaa pedee jara bi pania poátri uchía bimāipemák'ata bi. Mamīda k'īsia k'awa–ee beerā k'achiade baaipata.

²³ Eperā k'īsia k'awaa bi pedee k'awaa bapari perā, pia k'īsiapari pedeei naaweda. Irua t'āri pia pedee jarapari k'aurepa awaraarāpa irua jara bik'a oo k'inia p'anapata.

²⁴ Eperāpa t'āri pia pedee k'āri, miéle k'ū–ūa baparík'ata bi. Eperāarāpa māgee pedee ūridak'āri, t'āri o–īa p'aneepata māik'aapa māgee pedee k'aurepa āra k'ap'ia pia p'anapata.

²⁵ Eperāarāpa k'īsiapata o ūk'uru jīp'a pik'a bide nipapata. Mamīda ma ode nipapataarā piudait'ee.

²⁶ Eperā mimiapari jarra oo k'inia–e bairā māik'aapa ichi mimia aupak'āri, nek'oit'ee perā.

²⁷ Ne–inaa k'achia ooi awaa bīpa k'īsia iru bapari ne–inaa k'achia ooit'ee. Mapa ichi pedee t'ipitáuk'ata bi.

²⁸ Ne–inaa k'achia ooi awaa bīpa eperāarā aupedeepipari. Jōdee chíara āpíte pedeeyaa baparipa k'ōp'āyoorā k'īra unuamaa iru p'anapipari.

²⁹ Ne–inaa k'achia ooyaa bīpa ichi k'ōp'āyo k'ūra atapari auk'a ichi ome o k'achiade nipapariimerā.

³⁰ Eperāpa ichi tau p'inak'āri, k'īsiamaa bi ne–inaa k'achia ooit'ee.^c Jōdee eperā k'īra ārik'āri, k'īsiamaa bi ichia ne–inaa k'achia oodade.

³¹ Eperā k'īra jīp'a bapari poro t'orroodaik'āri, ichi–it'ee ma poro t'orroo poro jīrak'a bi.

³² Piara bi isapai k'īrauk'aa pait'ee juataura bai k'āyaara. Piara bi t'āride chooit'ee p'uuru p'oyaa k'āyaara.

³³ Eperāpa suerte jemenepari ne–inaa k'awaait'ee. Mamīda Tachi Ak'ōrépata ma ne–inaa uchiapiit'ee ichia k'inia bik'a.

17 ¹ Piara bi pan chaaree bi k'oit'ee k'āiwee p'anapatamāi, aupedee para bimāi fiesta ooi k'āyaara.

² Mimiapari chok'ek'ee bapari waibiara pai chi poro waibia warra ne–inaa k'achia ooyaa bi k'āyaara māik'aapa chi poro waibia piuk'āri, ma warra pari iru net'aa atabēida ma warra ipemaarāk'a auk'a jāit'ee.

^c 16.30 Hebreorā–it'ee tau p'inadak'āri, jara k'inia bi ne–inaa k'achia ooit'ee k'īsia iru p'ani.

³Eperãarãpa nêe mãik'aapa p'arat'a t'ipitaude torrabaipata k'awadait'ee pia wa k'achia. Mamïda Tachi Ak'õrépata tachi t'ãride k'ïsiapata ak'ïpari k'await'ee pia wa k'achia.

⁴Ne–inaa k'achia ooyaa beerãpa pedee k'achia ùrii awaa p'anapata mãik'aapa seewa–idaa beerãpa seewa pedee ùrii awaa p'anapata.

⁵Eperãpa chupiria chi oo iru bak'ãri, Tachi Ak'õre, chi ma chupiria chi oodamaa ne–inaa k'achia oomaa bi. Eperã o–ïadaru pirã awaraarã k'achiade baaidak'ãri, ma pari ichita iru miait'ee.

⁶Chonaarã–it'ee ãchi ãichak'eerã ãchi poro jïrak'a bi. Warrarã t'ãri o–ïa p'anapata ãchi ak'õreerã k'aurepa.

⁷Pia–e bi eperã k'ïsia k'awa–ee bïpa poro wësaa pedee jarak'ãri. ¡Audupiara pia–e bi eperãrã poro waibiapa iwarraa pedee jarak'ãri k'ürait'ee!

⁸Eperãrã ùk'uruurãpa k'ïsiapata ãchia ichita ãchia k'inia p'anik'a oodai awaraamaa p'arat'a teeruta pirã mãgïpa ne–inaa k'achia oomerã ãchi pari. K'ïsia p'anï ãchia mãga oo p'anï k'aurepa, ãchi ne–inaa jõmaade pia uchiadait'ee.

⁹Eperãpa chi k'õp'ãyopa ichimaa ne–inaa k'achia ooda k'ïra atuaru pirã, chi k'õp'ãyo k'inia iru bapari. Mamïda ma ne–inaa k'achia ooda awaraarãmaa jarak'ooru pirã, chi k'õp'ãyo ome waa t'ãri auk'a p'anada–e pait'ee.

¹⁰Eperã poro wësaa bïpa ùripari ichi ïtriadak'ãri. Mamïda k'ïsia k'awa–ee bïpa ùrik'aa, soopa iru wïda cien wiruta pïjida.

¹¹Eperã ne–inaa k'achia ooyaa bi ichi poro waibiapa jara bik'a oomaa bapari. Mapa ma poro waibiapa ichi chok'apari irumaa pëit'ee miapimerã.

¹²Pia–e bi oso wëra k'ïrau bi ome unuit'ee. Mamïda audupiara pia–e bi unuit'ee eperã k'ïsia k'awa–ee bi ne–inaa pariatua oomaa bi ome.

¹³Eperãpa awaraamaa ne–inaa k'achia ooru pirã ichimaa ne–inaa pia ooda pari, ichi te pidaarã ichita k'achiade p'anapataadait'ee.

¹⁴Piara bi ichiak'au biit'ee chïara ome aupedeedi k'ãyaara, eperã aupedeemaa beeru pirã, to choma cheparík'ata bait'ee perã.

¹⁵Tachi Ak'õrepa nãgï ne–inaa k'ïra unuamaa iru bi: charraarãpa eperã ne–inaa k'achia ooda arajãgaa k'ena pëidak'ãri mãik'aapa eperã ne–inaa k'achia oo–e badata miapidak'ãri.

¹⁶¿K'ãare–it'ee eperã k'ïsia k'awa–ee bïpa p'arat'a p'aaima k'ïsia k'awaa beeit'ee, ichi poro wësaa–e bïta?

¹⁷K'õp'ãyo pia bïpa ichita tachi k'inia iru bapari. Jõdee tachi nepirade baaidak'ãri, tachi ïpemapa tachi k'aripapari.

¹⁸Eperã k'ïsia k'awa–ee bïpa ichi k'õp'ãyo tewe paraa bi iru pari p'aait'eeda apari.

¹⁹Eperã ne–inaa k'achia ooi awaa bi ichiaba chõo jïrii awaa bapari. Chi audua pedeeperi ichi itu k'achiade baaipari.

²⁰Eperã ne–inaa k'achia ooi awaa bi p'oyaa o–ĩa ba–e. Eperã seewa–idaa bi k'achiade baaipariit'ee.

²¹Warra k'isia k'awa–ee bak'ãri, chi ak'õre t'ãri p'uapipari. Warra k'isia k'awa–ee bi ak'õre t'ãri o–ĩa bak'aa.

²²Eperã t'ãri o–ĩa bak'ãri, ichi k'ap'ia–it'ee neera pia bik'a bi. Mamĩda k'isia paraa bak'ãri, ichi k'ap'ia juatau wẽe pik'adaipari.

²³Eperã ne–inaa k'achia ooyaa bipa p'arat'a merã jitapari seewait'ee mãik'aapa eperã ne–inaa k'achia oo–ee bita charra k'irapite imiateeit'ee.

²⁴Eperã poro wẽsaa bipa jiripari k'isia k'awaa bait'ee. Mamĩda k'isia k'awa–ee bipa jirik'aa awaraa ne–inaa k'awaaait'ee pariatua k'isiapari perã.

²⁵Warra k'isia k'awa–ee bak'ãri, chi ak'õre t'ãri p'uapipari mãik'aapa chi nawe t'ãri ãrii bapipari.

²⁶Pia–e bi eperã ne–inaa k'achia oo–e bimaa multa p'aapidait'ee maa–e pirã eperã k'ira jip'a bapari wipidait'ee.

²⁷Eperã k'isia k'awaa bi mak'iara pedee'aa mãik'aapa chi poro wẽsaa bi k'iup'ee beepari.

²⁸Eperã k'isia k'awa–ee bi paara k'isia k'awaa pik'adaipari maa–e pirã poro wẽsaa pik'adaipari k'iup'ee beek'ãri.

18 ¹Eperã ichi p'uuru pidaarã awara bak'ãri mãik'aapa ne–inaa jõma ichi–it'ee aupai jirik'ãri, mãgi eperãpa ùraa pia ùriamaa bapari.

²Eperã k'isia k'awa–ee bipa ne–inaa k'awa k'iniak'aa. Jip'a ichia k'isia bita jarapari.

³Eperãarãpa ne–inaa k'achia ooyaa beerã k'ira unuamaa iru p'anapata mãik'aapa k'ira jip'a–e nipapataarã k'ira nejasiapipata.

⁴Eperã pedee'ãri, ichi pedee pania nãpia bik'a bi awaraarãpa p'oyaa k'awadak'aa perã. Mamĩda eperãpa k'isia k'awaa pedee jarak'ãri, ma pedee awaraarã–it'ee pania poãtri uchua bimãipemák'ata bi maa–e pirã to k'ida chaaree jira baparík'api bi.

⁵Pia–e bi charraarãpa eperã ne–inaa k'achia ooyaa bi k'aripadamerã mãik'aapa ne–inaa k'achia oo–e bi k'aripada–ee p'aneedamerã.

⁶Eperã k'isia k'awa–ee bipa pedee jara bi k'aurepa iru ome chõo jiripata maa–e pirã iru wi k'inia p'aneepata.

⁷Mãgee k'isia k'awa–ee bi pedee jarada k'aurepa iru k'achiade baaipari mãik'aapa ichi–it'ee ma pedee trampa oga jira bik'ata bi.

⁸Eperãpa ne–inaa k'ũ–ũa k'o k'inia bik'a, mãga pik'a eperãarãpa chĩara ãpĩte pedee k'achia jaradak'ãri, awaraarãpa ùri k'inia p'anapata.

⁹Eperã ichi mimiade k'oo–idaa bi auk'a bi eperã ne–inaa ãriyaa bi ome.

¹⁰Tachi Ak'õre torre p'oyaa ãridak'áak'ata bi. Maperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarãpa irumaa k'aripa iididak'ãri, irua ãra k'aripapari.

¹¹Eperã p'arat'ara bi-it'ee ichi p'arat'apa iru jãa pik'apari murallapa p'uuru jãaparik'a. Irua k'ĩsiapari apidaapa ichi p'arat'a jãri atada-e pai.

¹²Audua beerã k'achiade baaipata. Mamĩda audua-ee beerãpa ne-inaa oodak'ãri, eperãarãpa ãra pia ak'ipata.

¹³Eperãpa p'anuru pirã ùrii naaweda jõmaweda awaraapa jara k'inia bi, ma eperã k'ĩsia k'awa-ee bi mãik'aapa k'ĩra nejasia wẽe bi.

¹⁴Eperã k'ayaa bide, t'ãride jipa bee k'inia bak'ãri, irua ma k'ayaa choopari. Mamĩda t'ãri p'ua beeru pirã, ¿k'aipa iru o-ĩapiima?

¹⁵K'ĩsia k'awaa beerã poro wẽsaa beerã ome ãchia ne-inaa k'awa k'inia p'ani waapiara k'awaapata.

¹⁶Eperãpa regalo teenak'ãri, puerta ewapata mägá iru t'ũmerã poro waibiarã k'ĩrapite.

¹⁷Charra k'ĩrapite chi naapiara ichi nepira jara bipa wãarak'a jarapari. Mamĩda chi t'ẽe cherupa ma eperãpa jarada seewada apari.

¹⁸Eperãarã poro waibiarãpa nepira iru p'anide suerte jemenedak'ãri, Tachi Ak'õrepa k'awapipari chisãgipa ne-inaa pia ooda mãik'aapa chisãgipa ne-inaa k'achia ooda. Mägá ma nepira iru p'anadap'edaa jõdaipari.

¹⁹Tachi ìpema k'ĩrau nĩbide, iru ome pedeeit'ee chaareera bi p'uuru murallapa t'iak'au bide t'ũi k'ãyaara. Eperãarã audú k'ĩrau jõnadak'ãri, palaciodepema reják'api p'ani.

²⁰Eperã bi jãwaa bak'ãri, t'ãri o-ĩa beeparik'a, mãga pik'a eperãpa pedee pia jarada ùridak'ãri, t'ãri o-ĩa p'aneepata.

²¹Eperãpa awaraamaa pedee jarada k'aurepa iru piudarii maa-e pirã waapiara chok'ai baparii. Mamĩda chi pedeei awaa p'anapataarã audupiara k'achiade baaipata.

²²Imik'ĩrapa ichi-it'ee wẽra unu atak'ãri, ne-inaa pia bi unu ataji. Mägá k'awai Tachi Ak'õrẽpata ichimaa ma wẽra teeda.

²³Eperã chupiria chipa p'arat'a paraa bimaa chupiria iidik'ãri, imeraa pedee jarapari. Mamĩda p'arat'a paraa bipa k'ĩrau p'anaupari.

²⁴Tachia k'õp'ãyoorã iru p'anidepema ùk'uruurãpa tachi ne-inaa k'achiade baaipata. Mamĩda awaraa k'õp'ãyoorã piara paraa tachi ìpema k'ãyaara.

19 ¹Piara bi chupiria, t'ãri jìp'a bapariit'ee, k'ĩsia k'awa-ee mãik'aapa seewa-idaa bai k'ãyaara.

²Pia-e bi isapai ne-inaa ooit'ee k'awa-e bi pirã sãgá ma ne-inaa oopia bi. Ne-inaa mägá k'ĩsia-ee isapai ooru pirã, ma ne-inaa k'achia ooit'ee.

³Eperã k'ĩsia k'awa-ee bipa ne-inaa pariatua oo bi k'aurepa o pia unu-e. Mãgee eperã Tachi Ak'õre ome t'ãri ãriidaipari mãik'aapa iru k'aurẽpata ichi mãga bida apari.

⁴Eperã p'arat'a paraa bak'ãri, k'õp'ãyoorã chok'ara iru bapari. Mamĩda chupiria bak'ãri, chi k'õp'ãyoorãpa paara iru atabaibẽipata.

⁵Charra k'irapite seewa jarapataarā māik'aapa seewa–idaa beerā miadait'ee āchia seewa jaradap'edaa k'aurepa.

⁶Eperāarā chok'araarāpa jiripata āchi poro waibiarāpa āchi pia ak'idamerā māik'aapa eperā t'āri pia baparipa awaraarāmaa net'aa teek'āri, jōmaarāpa jiripata iru k'ōp'āyo padait'ee.

⁷Chupiria chi ipemaarāpa iru yiaara iru p'ani pirā, audupiara chi k'ōp'āyoorā iru ik'aawaapa āyaa wādait'ee. Āra ome pedeeit'ee jirinaru pijida, unu–e pait'ee.

⁸Eperāpa jirik'āri ne–inaa k'awaait'ee, ak'ipipari ichi k'ap'ia k'inia iru bi māik'aapa irua k'awak'āri ne–inaa pia ooit'ee, ichia ne–inaa ooru pia uchiat'ee.

⁹Charra k'irapite seewa jarapataarā miadait'ee māik'aapa seewa–idaa beerā piudait'ee āchia seewa jaradap'edaa k'aurepa.

¹⁰Pia–e bi k'isia k'awa–ee bi p'arat'a paraa bik'a bapariimerā. Audupiara pia–e bi esclavopa eperāarā poro waibiarā ichi jua ek'ari iru bamerā.

¹¹Eperā k'isia k'awaa bapari isapai k'iraudaik'aa. Eperāarāpa iru t'o p'anapata ichimaa ne–inaa k'achia oodak'āri, irua k'ira atuataapari perā.

¹²Rey k'irau bak'āri, imama biamaa bīk'api bi. Mamīda t'āri pia bak'āri, sereno p'ūajara iri baaidák'api bi.

¹³Warra k'isia k'awa–ee bipa chi ak'ōre k'isia p'uapipari. Jōdee wēra aupedeeyaa bi te porosāudeepa k'oi tau t'eut'ewaa nībaparīk'api bi.

¹⁴Tachi ak'ōreerā piudak'āri, āra te, net'aa māik'aapa p'arat'a tachia jāpata. Mamīda Tachi Ak'ōrēpata imik'iramaa wēra k'isia k'awaa bi teepari.

¹⁵Eperā k'oo–idaa bi k'āiyaa bapari. Mapa ichita iru jarra ooit'ee.

¹⁶Tachi Ak'ōre leyde jara bik'a oopataarā ewari teesoo p'anapataadait'ee. Mamīda Tachi Ak'ōre ley ūriamaa p'anapataarā piudait'ee.

¹⁷Eperāpa chupiria chedeerā chupiria k'awaak'āri māik'aapa k'aripak'āri, Tachi Ak'ōremaa ne–inaa presta pēirúk'ata bi. Ma pari Tachi Ak'ōrepa ma eperāmaa ne–inaa pia teeit'ee.

¹⁸At'āri pichi warrapa pia oopi bik'a oopari pirā, irua ne–inaa k'achia ooda pari wiipia bi waa māga oonaamerā. Māgá pia iru k'aripai o k'achiade t'iunaamerā māik'aapa māgá piunaamerā.

¹⁹Eperā k'irauyaa bi ichi itu k'achiade baaipari. Māga bide pia iru ma k'achiade baaidadeepa k'ariparu pirā, waapiara māgá bapariit'ee.

²⁰Pi itriadak'āri, ūrīji māik'aapa pīmaa ūraa jaradak'āri, ma jaradap'edaak'a oopariiji. Māgá ewari cherude pi k'isia k'awaa bapariit'ee.

²¹Eperāpa k'isia iru bapari ne–inaa chok'ara ooit'ee. Mamīda Tachi Ak'ōrēpata irumaa oopiit'ee ichia oopi k'inia bik'a.

22 Jōmaarāpa k'inia p'ani eperā t'āri pia bapariimerā. Piara bi chupiria bait'ee seewa–idaa bai k'āyaara.

23 Eperāpa Tachi Ak'ōrepa jara bik'a ook'āri, ewari teesoo bapariit'ee. Ma eperā t'āri o–īa bapariit'ee, k'achiade baai–ee māik'aapa nepira wēe.

24 Eperā k'oo–idaa bipa ichi jua p'arat'ude t'ipari. Mamīda iru audú k'oo–idaa bairā, ichi jua jirak'aa nek'oit'ee.

25 Chīara ooyaa bi wiru pirā, warra chak'eerāk'a k'īsiaparipa k'awaa'it'ee ma ne–inaa k'achia ook'araa bi. Jōdee eperā k'īsia k'awaa bi itriaru pirā, iru k'īsia k'awaara bait'ee.

26 Eperāpa chi ak'ōre net'aa jōmaweda jāri ataru pirā māik'aapa chi nawe iru tedeepa jēret'aaru pirā, ma eperā k'īra nejasia wēe bi.

27 Warra, pia ūraa pia ūriamaadaru pirā, k'īsia k'awa–ee bait'ee.

28 Charra k'īrapite eperāpa seewa jarak'āri, ma eperāpa charra, ley paara oo iru bi. Ne–inaa k'achia ooyaa beerāpa pedee k'achia jarai awaa p'anapata eperāarāpa chik'o k'oi awaa p'anapatak'a.

29 Chīara ooyaa beerā miapipata māik'aapa k'īsia k'awa–ee beerā soopa wipata.

20 1 Eperāpa vino tok'āri, aupedei awaadaipari; it'ua tok'āri, chōo jiripari. Eperā māgee ne–inaa topari k'īsia k'awa–ee bapari.

2 Rey k'īrau bak'āri, imama biamaa bīk'apī bi. Chi rey k'īraupiru piudarii.

3 Eperā k'īra jīp'a bi aupedeek'aa perā, iru t'o p'anapata. Mamīda k'īsia k'awa–ee bipa nepira jiripari.

4 Ne–uujara pak'āri, eperā k'oo–idaa bi mimiak'aa. Mapa ne–uudap'edaa ewadak'āri, irua maarepida unu–e pait'ee.

5 Eperā k'īsia to nāpia bik'a bi. Mamīda eperā poro wēsaa bipa ma k'īsia k'awaai.

6 Eperāarā chok'araarāpa jarapata āchita t'āri pia p'anapata. Mamīda eperā ichia jara bik'a oopari, ¿k'aipa unudaima?

7 Eperā Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopari k'īra jīp'a nipak'āri, ichi warrarā t'āri o–īa p'anapata!

8 Rey su–ak'i beek'āri eperāarā nepira ak'iit'ee, ichia ak'irupapai k'awaa atapari k'aipa chi ne–inaa k'achia ooda.

9 ¿K'aipa nāga jaraima: “Mi t'āride k'īsia k'achia wēe; mi p'ek'au k'achia wēe bi?”

10 Tachi Ak'ōrepa unuamaa iru bapari eperāpa balanzade ne–inaa auk'la chaa–e bi māik'aapa metropa auk'la chaa–e bi.

11 Warrapa ne–inaa oo bi unudak'āri, k'awaadai iru o piade ni wa māga–e.

12 Tachi Ak'ōrepa tachi k'īiri ooji ūridamerā; jōdee tachi tau ooji unudamerā.

13 K'āiyaa banāaji, maa–e pirā chupiria bapariit'eepi. Ma k'āyaara p'irabāiji māik'aapa mimiaparīji pichi tede chik'o k'oparii paraamerā.

¹⁴Eperāpa ne–inaa neto atak'āri, māgai: “Na net'aa k'achia baibida” ai, chiparipa edaara neto pëimerā. Māpai māgá neto atap'eda, t'āri o–īa beepari māik'aapa ichi t'āridepai: “Pia bida” aperi.

¹⁵Piara bi k'īsia k'awaa pedeeit'ee na p'ek'au eujādepema nēe, māu pi–ia jōmaweda iru bai k'āyaara.

¹⁶Eperāpa jararu pirā ichia k'īra tewaraa tewe p'aait'ee, chi īripema p'aru jāri atadaipia bi, irua ma tewe p'aaru misa.

¹⁷K'ūra bipa eperāpa chik'o atada warraa bi mīda, chi it'ai ipupa ipuru pik'a beepari.

¹⁸Pia ne–inaa ooit'ee pak'āri, k'awaa beerāmaa ūraa pia iidīji. Audupiara māga óoji jura chōonait'ee pak'āri.

¹⁹Chīara āpīte pedeejaa baparipa ichia ūrida awaraarāmaa jarak'oonapari perā, māgee eperā ome nipanáaji.

²⁰Eperāpa chi ak'ōremaa wa chi nawemaa pedee k'achia jararu pirā piudaridamerā, ma eperā piuit'ee māik'aapa audú p'āriu nībide banait'ee.

²¹Eperāpa chi ak'ōrepa atabēida audupai isapai jāa atak'āri, t'ēepai ma ne–inaa ome iru t'āri o–īa ba–e pait'ee.

²²Jaranáaji: “Mīmaa ne–inaa k'achia ooda pari mia auk'a ooit'ee.” Ma k'āyaara Tachi Ak'ōre juade ichiak'au bīji irua pi k'aripamerā ichia k'īsia bik'a.

²³Tachi Ak'ōrepa unuamaa iru bapari eperāpa balanzade auk'a chaa–e bi māik'aapa metropa auk'a chaa–e bi.

²⁴Tachi Ak'ōrepapai k'awa bi eperā sāga bapariit'ee māik'aapa irua ooit'ee bi. Eperāpa p'oyaa k'awa–e ichi sāga bapariit'ee.

²⁵Eperā ichi itu k'achiade baai Tachi Ak'ōre–it'ee ne–inaa ooit'eeda ap'eda, t'ēepai oomaa beeru pirā.

²⁶Rey k'īsia k'awaa baparipa ne–inaa k'achia ooyaa beerā ichi ik'aawaapa āyaa pëipari, nāupa trigo e āyaa ateparik'a it'aa bat'adak'āri, māik'aapa irua āra ome oopari ruedapa ooparik'a ne–inaa īri wāyaak'āri.

²⁷Tachi Ak'ōrepa eperā jaure ooji lamparak'a bamerā tachi k'ap'iade. Ma lamparak'a bi k'aurepa irua k'awapari eperāpa t'āride k'īsia bi.

²⁸Reypa ichi jua ek'ari beerā k'inia p'e iru bi pirā māik'aapa āramaa wāarata jarapari pirā, apidaapa iru ichi mimiadeepa jeret'aada–e pait'ee. T'āri pia bairā ichi rey mimiade taarā bait'ee.

²⁹Jōmaarāpa k'ūtrāarā pia ak'ipata juataura p'anapata perā māik'aapa chonaarā poro t'orroo p'aniirā pia ak'ipata k'īsia k'awaa p'anapata perā.

³⁰Ne–inaa k'achia oopataarā widak'āri, ma k'achia oodaamaa p'aneepata māik'aapa āchi k'īsia k'achia wēpapari.

21 ¹Rey t'āri Tachi Ak'ōre juade bapari. Tachi Ak'ōrepa to weepiparik'a ichia weepi k'inia bīmaa, māga pik'a ichia reymaa k'īsiapipari ooit'ee ichia oopi k'inia bīk'a.

²Eperā–it'ee ichia ne–inaa oopari pia bi. Mamīda Tachi Ak'ōrépata k'awa bi ma eperā t'āri pia bi wa t'āri k'achia–idaa bi.

³Tachi Ak'õre-it'ee piara bi eperã k'ïra jïp'a nipapariimerã, irua oopi bik'a oomaa, ne-inaa iru-it'ee paapii k'ãyaara.

⁴Audua nipapataarã mãik'aapa ne-inaa k'achia ooyaa beerã ipuru pik'apata p'ek'au k'achiapa, lámpara aceitepa ipurupatak'a.

⁵Eperãpa ne-inaa ooit'ee pia k'ïsiap'eda, ma ne-inaa ook'ãri, atait'ee net'aa pia ichia k'inia bi. Mamïda eperãarãpa isapai ne-inaa k'ïsia-ee oodak'ãri, chupiria p'aneedait'ee.

⁶Eperã seewa jara bïpa p'arat'ara beek'ãri, ma p'arat'a taarã-ee jõdaipari mãik'aapa ma seewa jara bi k'aurepa iru piuit'ee.

⁷Ne-inaa k'achia ooyaa beerãpa awaraarãmaa ne-inaa k'achia oopata k'aurepa, jõdait'ee. Mãga p'asait'ee ächia Tachi Ak'õrepa jara bik'a oodaamaa p'anapata perã.

⁸Eperã ne-inaa k'achia ooyaa bapari o jõree pik'a bide nipapari. Mamïda eperã Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopari o jïp'aa bide nipapari.

⁹Piara bi te äuk'idaa sotejade bapariit'ee, te waibia bide wëra aupedeeyaa bapari ome bai k'ãyaara.

¹⁰Eperã ne-inaa k'achia ooyaa baparipa ichita k'ïsiapari ne-inaa k'achia ooit'ee. Ichi k'awa beerã paara chupiria k'awak'aa.

¹¹Chïara ooyaa bi miapidak'ãri, warra chak'eerãk'a k'ïsiaparipa k'awaapari ma ne-inaa k'achia ooik'araa bi. Jõdee eperã k'ïsia k'awaa bimaa jarateedak'ãri, irua waapiara k'awaa wãpari.

¹²Tachi Ak'õre, chi ichita ne-inaa jõma pia ooparipa ak'ïpari ne-inaa k'achia ooyaa beerã tede oomaa p'ani mãik'aapa ma k'aurepa ãra miapiit'ee.

¹³Eperãpa k'aripaamaa bi pirã ichimaa chupiria beerãpa k'aripa iididak'ãri, auk'a awaraarãpa k'aripadaamaa p'anadait'ee irua k'aripa iidik'ãri.

¹⁴Net'aa pia merã teek'ãri pi ome k'ïrau bimaa, iru k'ïrau jõ wãit'ee.

¹⁵Charraarãpa ne-inaa k'achia ooyaa beerã miapidak'ãri, Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã t'ãri o-ïadaipata. Mamïda ne-inaa k'achia oopataarã p'era jõneepata.

¹⁶Eperã k'ïsia k'awaa beerã ode nipap'eda, waa ma ode nipa k'inia-e beeru pirã, ma eperã piudaarã p'anïmaa banait'ee.

¹⁷Eperãpa jirik'ãri ichia k'inia bi aupai ooit'ee, chupiria bait'ee. Auk'a p'aneedait'ee vino toyaa beerã mãik'aapa k'era pia p'uruyaa beerã.

¹⁸Ne-inaa k'achia ooyaa beerã miadait'ee Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã k'ãyaara. Ichiaba seewa-idaa beerã miadait'ee k'ïra jïp'a nipapataarã k'ãyaara.

¹⁹Piara bi eujã pania wëe bide banait'ee wëra k'ïrauyaa mãik'aapa aupedeeyaa bi ome bai k'ãyaara.

²⁰Eperã k'ísia k'awaa bi tede net'aa pi-ia mǎik'aapa aceite^d waibia paraapari. Mamída k'ísia k'awa-ee bi net'aa wée bapari irua net'aa atap'eda, jómaweda pariatua jōpari perã.

²¹Eperãpa jirik'ári k'íra jíp'a bapariit'ee mǎik'aapa awaraarã k'inia iru bapariit'ee, ma eperã pia bapariit'ee. Ewari teesoo bapariit'ee, ne-inaa pia iru bapariit'ee mǎik'aapa awaraarãpa iru t'o p'anapataadait'ee.

²²Eperã k'ísia k'awaa bipa p'uuru murallapa pi-ia t'iak'au bi p'oyaapari. Mamapema soldaorã chōoyaa p'ani pījida, chi k'ísia k'awaa bi eerepemaarãpa ma p'uurudepema muralla árik'oopata jōk'oodarutamaa.

²³Eperã pedeei naaweda pia k'ísiaru pirã, k'achiade baai-e pait'ee ichia jarada k'aurepa.

²⁴Eperãpa ichita awaraarã ichi ek'ariara ak'ik'ári, mǎgí āpíte nāga jarapata: “Jǎgí auduayaa mǎik'aapa chíara ooyaa baparida” apata.

²⁵Eperã k'oo-idaa bipa audú net'aa ata k'inia nībi k'aurepa piuit'ee, ichi juapa mimia k'iniak'aa perã. ²⁶Ewari chaa irua waa ata k'inia bapari. Mamída Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopataarãpa net'aa chok'ara iru p'anapata t'ári piapa awaraarãmaa teedait'ee.

²⁷Tachi Ak'ōrepa unuamaa iru bapari ne-inaa k'achia ooyaa beerãpa ne-animalaarã atepata iru-it'ee paapidait'ee. Audupiara mǎga bapari k'ísia k'achia iru p'anide ma ne-inaa ateedak'ári.

²⁸Charraarã k'irapite eperãpa seewa jarak'ári, waa pedeepida-e pait'ee. Mamída chi awaraarã pedee pia ūripari ichiak'au pedeepidait'ee.

²⁹Eperã ne-inaa k'achia ooyaa bipa seewata ichiata k'awa bida apari, k'āata oopia bi. Mamída eperã Tachi Ak'ōrepa jara bik'a ooparipa ichita k'ísiapari pedeei naaweda mǎik'aapa ne-inaa ooi naaweda.

³⁰K'ísia k'awaa bapari, poro wēsaa bapari wa ūraapari apidaapa Tachi Ak'ōre ome p'oyaada-e pai.

³¹Eperãarãpa caballo juataura bee jiripata chōode wādait'ee pak'ári. Mamída Tachi Ak'ōrépata āramaa ma chōo p'oyaapipari.

22 ¹Piara bi tachi t'í t'o p'anadamerã ne-inaa pia chok'ara iru bai k'āyaara. Piara bi tachi pia ak'idamerã p'arat'a wa nēe iru bai k'āyaara.

²Eperã p'arat'a paraa bi eperã chupiria chi ome nǎgá auk'a p'ani. Tachi Ak'ōrepa āchi omeeweda ooji.

³Eperã k'ísia k'awaa bipa ne-inaa k'achia p'asa bi unuk'ári, made t'íuk'aa. Mamída chi k'ísia atua bipa ne-inaa k'achia p'asa bi unuk'ári, jíp'a wāpari aide t'íuit'ee mǎik'aapa ma k'aurepa iru k'achiade baaipari.

⁴Eperã audua-ee bak'ári mǎik'aapa Tachi Ak'ōre waawee bak'ári, irua net'aa pia iru bapari, awaraarãpa iru t'o p'anapata mǎik'aapa iru ewari teesoo bapari.

^d 21.20 Na versiculode 'aceite' ak'ári, ūk'uruurãpa k'ísiapata ma aceite k'era ome p'oirá baji.

⁵Eperã ne–inaa k'achia ooyaa bi wãpari o ne–iiri–idaa pik'a bi mãik'aapa trampa oga jira bide wãruk'ata bi, iru k'achiade baaipari perã. Mamída eperã k'ira jip'a nipapari mãgeede baaik'aa.

⁶Warra ma–ãri bimaa o pia jaratéeji. Mágá iru chonaa pak'ãri, ma o k'ira atua–e pait'ee.

⁷Chupiria beerã p'arat'ara beerã jua ek'ari p'anapata. Jódee tewe paraa beerã p'arat'a prestapataarã jua ek'ari p'anapata.

⁸Eperãpa ne–inaa k'achia ook'ãri, k'achiade baait'ee. Tachi Ak'õre ma eperã ome k'irau bap'eda, ichi juapa iru jõt'aait'ee.

⁹Eperãpa chãara chupiria k'awaak'ãri mãik'aapa irumaa chik'o teek'ãri, Tachi Ak'õrepa ma eperã bendiciapari.

¹⁰Eperãarã t'aideepa chãara ooyaa bi jëret'aadak'ãri, waa chõoda–e, aupedeeda–e mãik'aapa ik'achia pedee jarada–e.

¹¹Eperã t'ãri jip'a nipak'ãri mãik'aapa t'ãri pia pedee jarak'ãri, iru rey k'õp'ãyo pait'ee.

¹²Tachi Ak'õrepa eperã k'isia k'awaa bi pia ak'ipari. Mamída irua oopik'aa seewa–idaa beerãpa k'isia iru p'anik'a oodait'ee.

¹³Eperã k'oo–idaa bi mimiade wãamaapa nãga jarapari: “¡Taawa leonpa mi nimaa bida!” apari. “¡Calle jãde mi peet'aait'ee nimaa bida!” apari.

¹⁴Wëra taunemayaa bipa pedee jarapari uria nãpia pik'a bi chi ma pedee ùri bi–it'ee. Tachi Ak'õre k'iraupirutaarã ma uriade baaidait'ee.

¹⁵Warrapa ne–inaa pariatua oopari k'isia k'awa–ee bairã. Mamída widak'ãri, waaweepa mágá ooamaa beepari.

¹⁶P'arat'a ata k'iniapa eperãpa chupiria beerãmaa chupiriara papiru pirã maa–e pirã p'arat'ara beerãmaa net'aa pia teeru pirã, iruta chupiria beeit'ee.

Ûraa pia k'isia k'awaa beerãpa jaradap'edaa

¹⁷Pia ùrjji na ùraa pia k'isia k'awaa beerãpa jaradap'edaa mãik'aapa mia jara bi pedee t'ãride k'isiaparíjji. ¹⁸Pia bi pichi t'ãride mãik'aapa pichi porode na ùraa ia pik'a iru bapariimerã. Mágá awaraarãmaa pia auk'a jarai. ¹⁹Idi mia na ùraa pìmaa k'awapiru Tachi Ak'õrede ijãapariimerã.

²⁰Mia pìmaa na ùraa treinta p'ã teeji; ùraa pia, k'isia k'awaa pedee.

²¹Na ùraa wãara perã, pia na pedee k'awaak'ãri, pia p'anauit'ee, apidaapa pìmaa iidiru pirã k'ãata jara k'inia bi.

Ûraa pia I

²²Chupiria chedeerã k'ùranáaji ãra chupiria p'ani perã mãik'aapa ãrapa ne–inaa k'achia ooda–eeta charraarã k'irapite ateenáaji, ²³Tachi Ak'õrépata ãra k'aripapari perã. Irua ãra chupiria iru p'anapataarã miapiit'eepi.

Ūraa pia II

²⁴K'ĩrauyaa p'anapataarã ome k'õp'ãyo meraanáaji m̃aik'aapa m̃ageerã ome nipanáaji. ²⁵M̃aga ooru pirã, ãrapa oopatak'a pia oomaa beei m̃aik'aapa pi k'achiade baai.

Ūraa pia III

²⁶Pedeeteenáaji chĩara tewe p'aait'ee. ²⁷Pia ma tewe p'aa–e pirã, pichi p'aru k'ãipari paara jãri ata chedai.

Ūraa pia IV

²⁸Chonaarãpa lindero bidap'edaamãiipa awara ãyaa ateenáaji.

Ūraa pia V

²⁹Eperãpa ichi mimia pia ook'ãri, reyrã–it'ee mimiapariit'ee. Eperãarã jip'aarã–it'ee mimia–e pait'ee.

Ūraa pia VI

23 ¹Poru waibia ome nek'oit'ee su–ak'i beek'ãri, chik'o irua pĩmaa teeru pia ak'fji. ²Pi nek'oyaa bi pijida, waibia k'onáaji. ³Iru chik'o warraa bi m̃ida, k'ĩanáaji, ma k'aurepa irua pi k'ũrai perã.

Ūraa pia VII

⁴Audú mimianáaji p'arat'ara bapariit'ee. Ma k'ãyaara k'ĩsia k'awaa baparĩji m̃aik'aapa waa made k'ĩsianáaji. ⁵Eperãpa p'arat'a m̃aik'aapa net'aa pia atak'ãri, taarã–ee jõdaipata. Nejipi pajãde t'imí wãabaip'eda, wẽpadaiparik'a, m̃aga pik'a ma net'aa pia taarã–ee wẽpadaipari.

Ūraa pia VIII

⁶Eperã ãtau p'ãimaa bi ome nek'onáaji. Iru chik'o warraa bi m̃ida, k'ĩanáaji. ⁷M̃agee eperãpa ichita k'ĩsiapari ne–inaa jõmasaa vale bide. Irua “nek'opáde” aru pijida m̃aik'aapa “ne–inaa topáde” aru pijida, wãara ichi t'ãride pĩmaa teemaa bi. ⁸Iru chik'o k'oru pirã, ãp'ot'aait'ee m̃aik'aapa pia irumaa t'ãri pia pedee jarada pari jarai.

Ūraa pia IX

⁹Eperã k'ĩsia k'awa–ee bi ome pedeenáaji, irua pi pedee ũriamaa bait'ee perã.

Ūraa pia X

¹⁰Chonaarãpa lindero bidap'edaamãiipa ãyaa ateenáaji m̃aik'aapa ak'õre wẽ beerã eujã jãri atanáaji. ¹¹Ãra k'aripapari jõmaarã k'ãyaara waibia bi. Iruata ãra k'achiade baaipipataarã miapiit'ee.

Ūraa pia XI

¹²T'āriipa k'awáaji pīmaa jarateepata māik'aapa ūriparíiji k'īsia k'awaa beerāpa ūraapata.

Ūraa pia XII

¹³Warrapa ne–inaa k'achia ook'āri, ūráaji waa māga onamerā. Iru wida chok'ara–ee wirupapai piu–epi. ¹⁴Māgá iru wiru pirā, iru k'aripai piudaarāmaa wānaamerā.

Ūraa pia XIII

¹⁵Warra, pi k'īsia k'awaa beeru pirā, mi t'āri o–īa beei'tee. ¹⁶Mi audú t'āri o–īa bapariit'ee ūrik'āri pi k'īsia k'awaa pedee bi.

Ūraa pia XIV

¹⁷P'ek'au k'achia oopataarā k'īra unuamaa iru banáaji āchia ne–inaa iru p'ani k'aurepa. Ma k'āyaara ewari chaa ne–inaa pia ooparíiji Tachi Ak'ōre waawepari perā. ¹⁸Māga ooru pirā, ewari cherude pia k'inia bik'a ichita p'asait'ee.

Ūraa pia XV

¹⁹Warra, na ūraa pia ūrīji. Māgá pi k'īsia k'awaa bapariit'ee māik'aapa o piade t'āri jīp'a nipariit'ee. ²⁰It'ua toyaa beerā ome maa–e pirā nek'oyaa beerā ome nipanáaji. ²¹Māgee eperāarāpa it'ua todap'eda māik'aapa audú nek'odap'eda, tap'ok'eepe audú k'āidaipata māik'aapa māga oo jōnipa chupiria p'aneepata māik'aapa p'aru soreta jī p'aneepata.

Ūraa pia XVI

²²Pi ak'ōre pedee ūriparíiji iruata pi ooda perā. Pi nawe chōtrāa pak'āri, yiaraa iru banáaji. ²³Neto pik'a atáji wāara pedee, k'īsia k'awaa pedee, poro wēsaa pedee māik'aapa ūraa pia. ¡Awaraarāmaa neto pik'anáaji! ²⁴Warrapa Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopariik'āri māik'aapa k'īsia k'awaa bak'āri, chi ak'ōre t'āri o–īa bapari. ²⁵¡Māga bapariíiji, pi ak'ōre pi nawe ome t'āri o–īa p'anapataadamerā! ¡Māgá pi t'oda t'āri o–īa bapipariíiji!

Ūraa pia XVII

²⁶Warra, mia pīmaa ūraa bi t'āriipa ūriparíiji māik'aapa mia ooparik'a oopariíiji. ²⁷Mia māga jara bi prostituta uria nāpia pik'a bairā māik'aapa wēra taunemayaa bi pozo nāpia, p'īrup'ee pik'a bairā. ²⁸Ara nechiyaa bipa ota nīparik'a chi wāyaarutaarā net'aa jāri atait'ee, māga pik'a māgee wērapa nīpari imik'īra k'ūrap'eda, k'achiade baaipiit'ee.

Ūraa pia XVIII

²⁹ ¿K'áipata mi chupiria n̄bida aparima? ¿K'aita j̄ee n̄baparima? ¿K'aita aupedeeyaa nipaparima? ¿K'áipata ik'achia pedee jara nipaparima? ¿K'aita pariatua p'u oodaiparima? ¿K'aita tau p'oree nipaparima?
³⁰ Māgee eperāarā vino toyaa p'anapata māik'aapa jiri nipapata vino awaraa ne–inaa ome p'oirada todait'ee. ³¹ Maperā ak'ináaji vino tau p'oree, vasode uchiterree ūu beek'āri. K'īsianáaji ságá warraa ūu bi.
³² Māgí top'eda, taama k'idak'apidariit'ee māik'aapa taamapa k'aak'āri, p'uapiparik'a p'uit'ee. ³³ Jā vino toda k'aurepa pia ne–inaa k'īra t'ādoos unuit'ee māik'aapa k'īsia k'achia k'īsiat'ee. ³⁴ Ara tok'esaa velero k'īde k'āi b̄ik'tata bait'ee ³⁵ māik'aapa māgait'ee: “¡Mi p'u oojida, mamīda p'ua senti–e paji! ¡Mi wijida, mamīda k'awa–e paji, senti–e pada perā! ¿Sāapai īrimaima ait'ee, waya tonait'ee?”

Ūraa pia IXX

24 ¹ Ne–inaa k'achia ooyaa beerā k'īra unuamaa iru banáaji ārapa ne–inaa iru p'ani k'aurepa. Ma awara k'īsianáaji māgeerā ome nipapariit'ee ² āchi t'āridepai k'īsiapata perā chīaramaa ne–inaa k'achia oodait'ee māik'aapa ne–inaa k'achia oodait'ee aupai pedeepata perā.

Ūraa pia XX

³ Eperā k'īsia k'awaa b̄ipa ichi te pi–ia oopari.^e Eperā poro wēsaa b̄ipa ichi te biiri pi–ia supari.^f ⁴ Ma eperā k'īsia k'awaa bairā net'aa pi–ia p'e atapari ichi te jāde biit'ee.^g

Ūraa pia XXI

⁵ Piara bi k'īsia k'awaa bait'ee, juataura bai k'āyaara. Piara bi poro wēsaa bait'ee net'aa oo k'awaa bai k'āyaara. ⁶ Eperāpa jura chōoit'ee pak'āri, k'īsia k'awaa beerāmaa ūraa pia iidipari. Ārapa ūraa p'anik'a ooru pirā, chōo p'oyaaait'ee.

Ūraa pia XXII

⁷ Eperā k'īsia k'awa–ee b̄ipa k'īsia k'awaa pedee p'oyaa k'awak'aa. Mapa ichi p'uuru pidaarā chip'edaidak'āri, iru k'īup'ee beepari.

^e 24.3 Nāga jara k'inia bi: Eperā te oo k'awaa b̄ipa ichi te pi–ia ooparik'a, māga pik'a k'īsia k'awaa b̄ipa ichideerā pia ak'ipari. ^f 24.3 Nāga jara k'inia bi: Poro wēsaa b̄ipa ichi te biiri pi–ia suparik'a, māga pik'a ma eperā k'īsia k'awaa b̄ipa ichideerāmaa pia ūraapari. ^g 24.4 Nāga jara k'inia bi: Poro wēsaa b̄ipa net'aa pi–ia p'e ataparik'a ichi te jāde biit'ee, māga pik'a ma k'īsia k'awaa b̄ipa ichideerāmaa ne–inaa pia jarateepari.

Ūraa pia XXIII

⁸Eperāpa ichita k'ĩsiak'āri ne–inaa k'achia ooit'ee, awaraarāpa iru āpíte jarapata: “k'ĩsia k'achia k'ĩsiayaa bi”. ⁹Eperā k'ĩsia k'awa–ee bīpa k'ĩsiapari p'ek'au k'achia ooit'ee. Eperāarāpa chīara ooyaa beerā k'ĩra unuamaa iru p'anapata.

Ūraa pia XXIV

¹⁰Nepirade bide pi choo–e pirā, pi juatau wēe bapari.

Ūraa pia XXV

¹¹Ne–inaa k'achia ooda–e p'aniirā ateedak'āri piupidait'ee, ma eperāarā k'aripa atāji. ¹²Pia jararu pijida: “Mia ma nepira k'awa–e bi,” Tachi Ak'ōrēpata wāarata k'awa bi. Irua pi t'āridepema k'ĩsia jōmaweda k'awa bi ichita pi ak'ipari perā. Iruata eperāpa ne–inaa ooda pari auk'a p'asapiit'ee; ne–inaa k'achia ooda pari, ne–inaa k'achia māik'aapa ne–inaa pia ooda pari, ne–inaa pia.

Ūraa pia XXVI

¹³Warra, jirri miéle senéji warraa bairā māik'aapa pi k'ĩramede ma jirri tedepema miéle k'ũ–ūa bairā. ¹⁴Māga pik'a pi k'ĩsia k'awaa beeru pirā, pichi t'āride k'ĩsia k'awaa pedee k'ũ–ūa pik'a bait'ee māik'aapa ewari cherude pia k'inia bik'a p'asait'ee.

Ūraa pia XXVII

¹⁵Oonáaji ne–inaa k'achia ooyaa beerāpa oopatak'a pedeetedak'āri Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopari temaa wādait'ee net'aa chiade. Iru baparimāi ne–inaa k'achia oonáaji. ¹⁶Eperā Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopari baaida siete^h k'achiade baairu pijida, ichita madeepa pia uchiat'ee. Mamīda ne–inaa k'achia ooyaa beerā k'achiade baaidak'āri, madeepa uchiada–e pait'ee.

Ūraa pia XXVIII

¹⁷O–īa banáaji pi k'ĩra unuamaa iru bapari k'achiade baaik'āri maa–e pirā nepirade baaik'āri. ¹⁸Pia māga ooru pirā, Tachi Ak'ōrepa māga unui māik'aapa ma k'aurepa pi pia ak'i–e pai, ma awara māgí eperā ome waa k'ĩrau ba–e pai.

Ūraa pia XXIX

¹⁹Ne–inaa k'achia ooyaa beerā k'aurepa k'ĩrau banáaji. Ijāadak'aa beerā k'ĩra unuamaa iru banáaji ārapa ne–inaa iru p'ani k'aurepa.

^h 24.16 Na versiculode 'baaida siete' ak'āri, jara k'inia bi 'baaida chok'ara'.

20 Ne–inaa k'achia ooyaa beerāpa p'oyaa nida–e Tachi Ak'õrepa āchi k'aripamerā, ma ijāadadak'aa beerā k'īidaridait'ee perā lāmpara k'īidaiparik'a.

Ūraa pia XXX

21 Warra, Tachi Ak'õre māik'aapa tachi rey waawéeji. Ichita ārapa oopi p'anik'a oopariiji. Ma awara ārapa oopi p'anik'a oodaamaa p'anapataarā ome nipanāaji 22 atu p'anide Tachi Ak'õrepa tachi rey ome māgeerā miapidait'ee perā. ¿K'aipa k'awaima ārapa māgeerāmaa k'āare ne–inaa k'achia oodai?

Awaraa ūraa k'isia k'awaa beerāpa jaradap'edaa

23 Ichiaba k'isia k'awaa beerāpa nāgí ūraa jarajida.

Eperārā charra k'irapite wādak'āri, pia–e bi charrapa eperā aba pipiara ak'imerā apema k'āyaara. 24 Eperā ne–inaa k'achia oodamaa charrapa jararu pirā: “Pia ne–inaa k'achia oo–e paji,” p'uuru pidaarā jōmaarāpa ma charra āpīte pedee k'achia jaradait'ee. 25 Mamīda charrapa chi ne–inaa k'achia ooda miapik'āri, iru o–īa bapariit'ee māik'aapa eperārāpa iru pia ak'ipataadait'ee māik'aapa Tachi Ak'õrepa māgee charra bendiciait'ee.

26 Eperāpa tachia iidi p'aní t'āri jīp'a p'anauk'āri, tachi k'īra īrúk'ata bi.

27 Pichi te oo atai naaweda, ma te bainī biit'ee bimāi pi–ia púji māik'aapa ai ik'aawa bi eujāde ne–úuji. Maap'eda pichi te oopia bi.

28 Pichi k'iniapai pi ik'aawa bapari imiateenāaji. Seewa jaranāaji iru k'achiade baaipiit'ee. 29 Nāga jaranāaji: “Auk'a irumaa ne–inaa k'achia ooit'ee irua mimaa oodak'a. Iru ome k'īra jō–ee bait'ee.”

30 Eperā k'oo–idaa bi ne–uu k'āide mi wāyaaji. Ma eperā k'isia k'awa–ee bi uva k'āide nipaji. 31 Ma eujā ne–īiri–idaa, sirua baji. Ma eujāde māupa t'iak'auda iradai baji. 32 Māga unuk'āri, k'isia bap'eda, nāga k'awaaji: 33 Eperā k'āimok'araa bi misa, arak'atia k'āi bi misa, arak'atia īi bi misa māik'aapa jua bira ak'i nībi misa, 34 iru chupiria ne–inaa wēe baibeeit'ee chupiria bak'ajik'a nechi–idaa bi arma anipaparipa ichi net'aa jāri ata cheda paara.

Rey Salomonpa awaraa ūraa jarada

25 1 Nāgí awaraa ūraa rey Salomonpa jarada. Nāgí ūraa p'ājida Judadepema rey Ezequías jua ek'ari p'anadap'edaa ne–inaa p'āpatap'edaarāpa.

2 Tachi Ak'õre jōmaarā k'āyaara waibiara bairā, ichia eperārāmaa ne–inaa jōma k'awapik'aa. Jōdee reyrā eperārā poro waibiarā perā, ne–inaa jōma k'awapi k'inia p'anapata jaradadak'āri eperārāpa oopata pia wa k'achia.

³Pajã it'ia bik'a mãik'aapa eujãde uria nãpia bik'a, mãga pik'a tachia rey k'isia p'oyaa k'awadak'aa.

⁴P'arat'adeepa nejarrã äyaa ataru pirã, net'aa p'arat'adee oo k'awaa bipã net'aa pi-ia oo atai. ⁵Mãga pik'a rey k'irapiteepa ne-inaa k'achia ooyaa beerã äyaa ataruta pirã, iru k'ira jip'a mimiait'ee Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a.

⁶Rey k'irapite eperãarã poro waibiak'a banãaji mãik'aapa ak'inĩ banãaji poro waibiarã ak'inĩ p'anapatamãi. ⁷Piara bi reypa pimaa jaramerã: "Nama mi k'ait'a su-ak'i ba chéji" poro waibiarã k'irapite irua jarai k'äyaara pi äyaa wãmerã.

⁸Charramaa isapai wãnãaji pia unuda jarade. Mãga ook'araa bi awaraa eperãpa jarai perã pi seewamaa bi mãik'aapa pi k'ira nejasiapii.

⁹Chãara ome t'ãri arree bak'ãri, mãgĩ omepai pedéji. Mamida parãpa pedeedap'edaa awaraa eperãmaa jaranãaji. ¹⁰Mãga ooru pirã, chi pi ome pedee badapa pi k'ira nejasiapii ma pedee jarak'oonada k'aurepa mãik'aapa maadamãiipa apidaapa pimaa nepirida-e pait'ee.

¹¹Awaraa eperãpa pia ũraa pia jara bi ũri k'inia bak'ãri, ma ũraa manzana nēdeedee ooda p'arat'apa p'ēedák'api bi. ¹²Irua k'isia k'awaa bipã ũraa pia jara bi audú ũri k'inia bak'ãri, itria pedee jararu pijida, chi ũri bi-it'ee ma ũraa sortija nēe piara bidee ooda wa awaraa chi-oo jipata nēe piara bidee oodák'api bi.

¹³Ne-uudap'edaa ewapata ewari mimiaparipa pania k'urasaa top'eda, o-ia beeparik'a, mãga pik'a eperã o-ia beepari ichia chok'a pēidapa ichia jara pēida k'ira jip'a jaranak'ãri.

¹⁴Jiarara nĩbide mãik'aapa nãumiara nĩbide maarepida k'oi che-e bik'a, mãga pik'a bi eperãpa ne-inaa teeit'eeda ap'eda, maarepida tee-e pak'ãri.

¹⁵Eperãpa ichi t'ãride k'irau-ee chooru pirã, ichi poro waibiamaa k'isia awara k'isiapii. Mãgĩ poro waibiapa iru pedee ũriamaa bi pijida, irumaa t'ãri pia pedeeru pirã, irua ma pedee ũriit'ee.

¹⁶Jirri miéle unuru pirã, waibia senenãaji maa-e pirã audú sene bipã ãp'odariit'ee. ¹⁷Mãga pik'a pichi k'õp'ãyo temaa audupai wãnãaji, maa-e pirã iru sēdarii mãik'aapa pi k'ira unuamaa iru beei.

¹⁸Charra k'irapite eperãpa ichi k'õp'ãyo ãpíte seewa jarak'ãri, iru pak'uru choma bipã wimaa bik'a bi maa-e pirã espadapa sumaa bik'a bi maa-e pirã miasupa sumaa bik'a bi.

¹⁹Eperã nepirade nĩbide awaraapa iru k'aripait'eeda ap'eda, k'aripa-e pak'ãri, iru-it'ee k'ida k'õradak'a wa bĩri biadák'api bi. ²⁰Eperã t'ãri p'ua bimaa k'arik'ãri, iru t'udade vinagre weerúk'api bi maa-e pirã iru jĩsua nĩbide iru p'aru jãri atarúk'ata bi.

²¹Pi k'ira unuamaa iru bi jarrapa bi pirã, irumaa chik'o tēji k'omerã. Pania opisia bi pirã, pania tēji tomerã. ²²Mãga ooru pirã, pia iru k'ira

nejasiapii. Ma awara māga ooda pari Tachi Ak'õrepa pima ne–inaa pia ooit'ee.

²³Nāumia chek'āri, p'usara nībeeparik'a, māga pik'a eperāpa chīara āpīte seewa jarak'āri, iru ome awaraarā k'īraudaipata.

²⁴Piara bi te āuk'idaa sotejade bapariit'ee, te waibia bide wēra aupedeeyaa bapari ome bai k'āyaara.

²⁵Eperā o p'oo nībīpa pania k'ūrasaa tok'āri, o–īadaiparik'a, māga pik'a t'īmīpa pedee pia jara chedak'āri, tachi o–īadaipata.

²⁶Pania poātri uchīa bimāīpa nejara ome uchiaparik'a maa–e pirā pania k'ōdo o bi pozo bimāīpa uchiaparik'a, māga pik'a bi eperā Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopari ne–inaa k'achia ooyaa bimaa k'ūrapik'āri.

²⁷Pia–e bi audupai jirri miéle seneit'ee. Ichiaba pia–e bi jiriit'ee awaraarāpa pi t'o p'anadamerā.

²⁸Eperāpa pariatua ichīa k'iniata ook'āri, ma eperā p'uuru murallapa t'īak'au–ee bīk'api bi.

26 ¹Eujā wāsīa bak'āri, nieve baaiik'araa bik'a māik'aapa p'oojarade ne–uudap'edaa ewapata ewari pak'āri, k'oi cheik'araa bik'a, māga pik'a eperāarāpa k'īsia k'awa–ee bi t'o p'anadaik'araa bi.

²Ipana chak'e abaamāi su–ak'i beek'aak'a pariatua wābabi nipapari perā, māga pik'a eperā ne–inaa k'achia oo–ee bimaa pedee k'achia jarak'āri, ma pedee jaradapa iru k'achiade baaipi–e pait'ee.

³Caballo soopa wīpatak'a māik'aapa burro it'aide freno bīpatak'a, māga pik'a jeperā k'īsia k'awa–ee bi potrepa widaīpa bi! ⁴K'īsia k'awa–ee bi pedee parik'a pariatua p'anaunāaji maa–e pirā pi jida iruk'a k'īsia k'awa–eedarii. ⁵K'īsia k'awa–ee bi pariatua pedee k'āri, k'īra jīp'a p'anājuji irua k'īsianaamerā iruata k'īsia k'awaa pedee k'awa bi.

⁶Eperāpa k'īsia k'awa–ee bi ome pedee jara pēik'āri, ichi biiri t'īap'ek'oorúk'api bi maa–e pirā chōo jirirúk'api bi.

⁷K'īsia k'awa–ee bīpa ūraak'āri, ma ūraa eperā biiri chiwa bi p'oyaa t'īa–e bīk'api bi.

⁸Vale–e bik'a māu hondade jī bidait'ee, māga pik'a vale–e bi eperā k'īsia k'awa–ee bi t'o p'anadait'ee.

⁹K'īsia k'awa–ee bīpa ūraa jarada ne–iiri eperā it'uapa piu bi juade awa bik'a bi.

¹⁰Eperāpa k'īsia k'awa–ee bimaa wa ichi te ik'aawa wāyaa wāmaa mimia teeru pirā p'arat'a pari, ematrimapa pariatua ichi k'īrapite wāyaarutaarāmaa trimaa bīk'ata bi.

¹¹Usapa ichi āp'oda k'oparik'a, māga pik'a k'īsia k'awa–ee bīpa ne–inaa pariatua oopari.

¹²¿Pia unudook'ā eperāpa ichi itu jara bi: “Mi jōmaarā k'āyaara k'īsia k'awaara bapari”? K'īsia k'awa–ee bi piara bi māgee eperā k'āyaara.

¹³Mimiade wāamaapa eperā k'oo–idaa bipa nāga jarapari: “¡Mi p'oyaa uchía–e león calle jāde bairā!”

¹⁴Puerta chi bisagra pa p'irraipaiparik'a, māga pik'a eperā k'oo–idaa bi pirabai nībapari ichi p'aru k'āiparide.

¹⁵Eperā k'oo–idaa bipa ichi jua p'arat'ude t'ipari. Mamīda audú k'oo–idaa bairā, p'oyaa ichi jua atee–e it'aide.

¹⁶Eperā k'oo–idaa bipa k'īsīapari ichita k'īsīa k'awaara bi eperāarā sīeteⁱ k'āyaara, āra poro wēsaa pedee pata mīda.

¹⁷Chīara aupedee jōnide t'īuit'ee usa chipari wēe bi k'īiride jita atarúk'ata bi.

¹⁸Eperā poro k'awa–ee bipa pariatua sia k'ida t'ipitau ome triparik'a, ¹⁹māga pik'a bi eperā chi k'ōp'āyo k'ūrap'eda, jarak'āri: “¡Jīp'a mi jemene bajipi!”

²⁰T'ipī wēe t'ipitau k'īidaipari. Māga pik'a pedee–idaa bi wē–e pak'āri, nepīra jōdaipari. ²¹Ok'ok'īra urua bipa maa–e pirā t'ipīpa t'ipitau uruapiparik'a, māga pik'a eperā aupedeeyaa bipa nepīra jīrīpari. ²²Eperāpa ne–inaa k'ūa k'o k'inīa bik'a, māga pik'a eperāarāpa chīara āpīte pedee k'achīa jarada ūri k'inīa p'anapata.

²³Eperāpa seewata pedee sia jarak'āri, k'uuru yoorodee ooda māik'aapa taawaik'a eere p'arat'apa p'ēedák'apī bi.

²⁴Pī k'īra unuamaa iru bīpa pīmaa pedee pīa jararu pījīda, ichi t'āride k'īsīa k'achīa iru bapari. ²⁵Iwarraa pedee jararu pījīda, ijāanāaji, ichi t'āride ne–inaa audú k'achīa ooit'ee k'īsīa bairā. ²⁶Ichi t'āride k'īsīa k'achīa merā bi pījīda, p'uuru pīdaarā chip'edaidak'āri, iru k'īsīa k'achīa k'awaa atadait'ee.

²⁷Eperāpa urīa k'oro ataru pīrā chīara aide baaimerā, ichita ma urīade baaiit'ee. Ichiaba māu choma bi pīrat'aaru pīrā chīara īri baaimerā, ichita ma māupa chirat'ī atait'ee.

²⁸Eperāpa chīaramaa seewa jarak'āri, ma eperā k'īra unuamaa iru bi. Iwarraa pedee k'āri, k'īsīa bi ma eperāmaa ne–inaa k'achīa ooit'ee.

27 ¹Jaranāaji: “Nu mia ne–inaa ooit'ee” pīa k'awa–ee bairā k'āata p'asait'ee ai norema.

²Awaraa eperāpa jaraipīa bi pīa ne–inaa pīa ooda, pīchi itu māga jarai k'āyaara.

³Eperā k'īsīa k'awa–ee bi k'īraudaik'āri, ichīa pariatua ne–inaa oo bi chīk'īara pik'a bi, māu chīk'īa wa ipu nāusaa chīk'īa bai k'āyaara.

⁴Eperā k'īrau bak'āri, awaraarāmaa ne–inaa k'achīa oopari māik'aapa audupīara k'īrau bak'āri, perā iru ome p'oyaa chooda–e. Mamīda apīdaapa p'oyaa chooda–e eperāpa awaraa k'īra unuamaa iru bak'āri irua ne–inaa iru bi k'aurepa.

ⁱ 26.16 Na versiculode 'siete' jara k'inīa bi 'chok'ara'.

⁵Piara bi awaraapa pi jīp'a itriamerā, seewata pi k'inia iru bida ai k'āyaara.

⁶Piara bi pi k'ōp'āyopa pi itriamerā pi k'īra unuamaa iru bīpa seewata pi k'īra īi k'āyaara.

⁷Eperā bi jāwaa bak'āri, miéle jida seneamaa bapari. Mamīda jarrapa bak'āri, ne–inaa asia bi pijida k'ū–ūa pik'a bi k'ok'āri.

⁸Eperā ichi tedeepa t'īmí nīpapari ipana ichi tedeepa t'īmí nīpaparík'apī bi.

⁹K'era p'uruk'āri maa–e pirā ne–inaa t'ūa bapari paak'āri, eperā t'āri o–īa beeparik'a, māga pik'a t'āri o–īa beepari ichi k'ōp'āyopa ichimaa ūraa pia jarak'āri.

¹⁰Atabēināaji pichi k'ōp'āyoorā māik'aapa pi ak'ōre k'ōp'āyoorā. Nepira iru bak'āri, pichi ipema temaa wānāaji. Piara bi k'aripa iidiit'ee pi ik'aawa p'anapataarāmaa, ipema t'īmí baparimaa iidinai k'āyaara.

¹¹Warra, k'īsia k'awaa baparīji. Māgá mi t'āri o–īa bait'ee māik'aapa mimaa pedee k'achia jaradak'āri, pia p'anaut'ee.

¹²Eperā k'īsia k'awaa bīpa ne–inaa k'achia p'asa bi unuk'āri, made t'īuk'aa. Mamīda chi k'īsia atua bīpa ne–inaa k'achia p'asa bi unuk'āri, jīp'a wāpari aide t'īuit'ee māik'aapa ma k'aurepa iru k'achiade baaipari.

¹³Eperāpa jararu pirā ichia k'īra tewaraa tewe p'aait'ee, chi īripema p'aru jāri atadaipia bi, irua ma tewe p'aaru misa.

¹⁴Eperāpa tap'edaweda pedee pia golpe jararu pirā ichi k'ait'a baparimaa, māgīpa pedee k'achiak'a ūriit'ee.

¹⁵Wēra aupedeeyaa bi ewari āree te porosāudeepa k'oi tau t'eut'ewaa nībaparík'apī bi. ¹⁶Iru k'īup'eepiit'ee nāu jita ataruk'a maa–e pirā aceite juaraarepema juade jita atarúk'ata bi.

¹⁷Ne–inaa hierrodee ooda awaraa hierropa erapatak'a, māga pik'a imik'īra abaapa awaraa imik'īramaa k'īsia pia k'īsiapipari.

¹⁸Eperāpa higuera pak'uru pia ak'īru pirā, higojō jōit'ee. Māga pik'a eperāpa ichi poro waibia pia ak'īru pirā, māgīpa iru pia ooit'ee.

¹⁹To jāde tachi k'īra ak'ik'āri, unuparik'a, māga pik'a awaraarāpa tachia ne–inaa oopata unudak'āri, k'awadai tachi t'āri pia p'ani wa t'āri k'achia p'ani.

²⁰Piudaarā p'anīmāiipa eperāarā k'īa pik'aparik'a ichimaa ateeit'ee, māga pik'a eperāpa ichita net'aa waapiara k'īapari.

²¹Eperāarāpa nēe māik'aapa p'arat'a t'ipitaude torrabaipatak'a k'awaadait'ee pia wa k'achia, māga pik'a eperāmaa pedee pia jaradak'āri, k'awaadait'ee iru audua bi wa audua–e bi.

²²Arrosa pilonde pak'urupa piarsīpatak'a, māga pik'a k'īsia k'awa–e bi pak'urupa wiruta pijida, ichita k'īsia k'awa–e bait'ee.

²³Pichi ovejaarā māik'aapa cabraarā pia ak'īparīji ²⁴pia net'aa pia iru bi ichita iru ba–e pait'ee perā. ²⁵P'ūajara it'ia p'oo bee unuk'āri,

t'iap'éji, ee jēra bidepema p'ūajara ome māik'aapa ia bīji t'ēepai pichi ne–animalaarāpa k'odamerā. Māpai waya t'onok'āri, pichi oveja chak'eerā cabra chak'eerā ome made k'opataadait'ee. ²⁶Ma ovejaarā k'ara t'iip'edak'āri, madeepa pichi p'aru k'apii māik'aapa ma cabra ūk'uru netop'eda, p'arat'a atai eujā waapiara neto atait'ee. ²⁷Ma awara cabra juba iru bai pia, pichideerāpa māik'aapa wēraarā pi–it'ee mimiapataarāpa todamerā.

28 ¹Eperā ne–inaa k'achia ooyaa bi ichita miru nipapari, apidaapa iru jirida–e p'ani mīda. Jōdee eperā Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopari p'erak'aa; león p'era–ee baparik'a.

²P'uuru pidaarāpa āchi poro waibiapa jara bik'a oodaamaa p'anadak'āri, irua poro waibiarā chok'ara bīpari ichi k'aripadamerā. Mamīda poro waibia k'isia k'awaa, poro wēsaa bak'āri, p'uuru pidaarā ichi jua ek'ari taarā p'anapataadait'ee.

³Eperāarā poro waibiapa chupīria beerā ichi jua ek'ari k'achia iru bak'āri, iru nāga bi: k'oi golpe chek'āri, ne–uudap'edaa jōt'aaparik'ata bi.

⁴Tachi Ak'ōre ley ūridaamaa p'anapataarāpa ne–inaa k'achia ooyaa beerā pia ak'ipata. Mamīda Tachi Ak'ōre leyde jara bik'a oopataarāpa māgeerā pia ak'idak'aa.

⁵Ne–inaa k'achia ooyaa beerāpa k'awadak'aa ságá charraarāpa ak'ipata eperāarāpa oopata jaradait'ee pia wa k'achia. Mamīda chi jiripataarāpa Tachi Ak'ōrepa leyde jara bik'a oodait'ee māga pia k'awapata.

⁶Piara bi chupīria, t'āri jīp'a bapariit'ee p'arat'ara, ne–inaa k'achia ooyaa bai k'āyaara.

⁷Warrapa Tachi Ak'ōre leyde jara bik'a ook'āri, k'isia k'awaa beepari. Jōdee warra p'arat'a pariatua gastapataarā ome nipak'āri, chi ak'ōre k'ira nejasiapipari.

⁸Eperāpa p'arat'a prestap'eda, ai īri p'aapiru pirā, ma p'arat'a chupīria beerā chupīria k'awaayaa bi juade beeit'ee.

⁹Eperāpa Tachi Ak'ōre leyde jara bik'a ooomaa bi pirā, Tachi Ak'ōrepa irua it'aa t'ī bi ūriamaa bait'ee.

¹⁰Eperāpa Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopataarā o k'achiade ateeru pirā, ichi itu ichia k'achia ooit'ee k'isia iru badade baaiit'ee. Mamīda chi k'ira jīp'a nipapataarāpa ne–inaa pia jīadait'ee.

¹¹Eperā p'arat'ara bīpa k'isiapari ichita awaraarā k'āyaara k'isia k'awaara bi. Mamīda chupīria chi poro wēsaa bak'āri, k'awapii ma p'arat'a paraa bi wāara k'isia k'awa–ee bi.

¹²Tachi Ak'ōrepa jara bik'a oopataarā eperāarā poro waibiarā p'anedak'āri, eperāarāpa fiesta waibia oopata. Mamīda ijāadak'aa beerāpa p'oyaadak'āri, eperāarā miruk'oodaipata.

¹³Eperāpa p'ek'au k'achia oop'eda, Tachi Ak'ōremaa ichia ooda jaraamaa beek'āri, k'achiade baaiit'ee. Mamīda eperāpa ichia p'ek'au

k'achia ooda jarak'ári mǎik'aapa mǎga oo amaa beek'ári, Tachi Ak'õrepa iru chupiria k'awaait'ee.

¹⁴Eperǎ ichita Tachi Ak'õre waawee bak'ári, t'ári o-ia bapari. Mamída chi k'iiri k'isua bi k'achiade baaipariit'ee.

¹⁵Eperǎ ne-inaa k'achia ooyaa bipa chupiria chedeerǎ ichi jua ek'ari k'achia iru bak'ári, ma eperǎ león bia nǐb'k'apí bi maa-e pirǎ osopa tachimaa orra b'k'apí bi.

¹⁶Eperǎarǎ poro waibia k'ísia k'awa-ee bak'ári, ichi jua ek'ari beerǎ audupai chupiria iru bapari. Mamída chi p'arat'a jitaamaa baparipa ne-inaa k'achia ooda pari ewari teesoo bapariit'ee.

¹⁷Eperǎ chíara peeda, abamái bak'aa. Ichi piurumaa awara ãi nipapariit'ee. Apidaapa iru k'aripadaik'araa bi.

¹⁸Eperǎ t'ári jǐp'a nipak'ári, Tachi Ak'õrepa iru k'aripapari. Mamída chíara k'úrayaa bapari k'achiade baait'ee.

¹⁹Eperǎ ichi eujǎde mimiaparipa nek'oit'ee waibia iru bait'ee. Mamída k'oo-idaa beerǎ ome niparu pirǎ, chupiria, chik'o wée bapariit'ee.

²⁰Eperǎ k'íra jǐp'a nipak'ári, Tachi Ak'õrepa iru bendiciapari. Mamída Tachi Ak'õrepa chi p'arat'a atai awaa bapari miapiit'ee.

²¹Eperǎ aba piara ak'idaik'araa bi awaraa k'áyaara. Mamída úk'uru eperǎarǎpa p'ek'au k'achia oodai pan pite abaa pari.

²²Eperǎpa net'aa ichi-it'ee aupai ataparipa audú p'arat'a ata k'inia bapari. Mamída k'awa-e bi ma k'aurepa ichi chupiria beeit'ee.

²³Taarǎ pak'ári, tachia piara ak'idait'ee tachi itriada, tachimaa imeraa pedee bada k'áyaara.

²⁴Eperǎpa chi ak'õre wa chi nawe net'aa chiap'eda, k'ísiaru pirǎ: “Mia ne-inaa k'achia oo-ee baji”, ma eperǎ k'õp'áyo nechi-idaa beerǎ ome.

²⁵Eperǎ net'aa atai awaa bapari jõmaarǎ ome aupedeepari. Mamída chi Tachi Ak'õrede ijǎapari pia bapari.

²⁶Eperǎpa ichi k'ísiadepai ijǎa bak'ári, ma eperǎ k'ísia k'awa-ee bi. Jõdee eperǎ k'ísia k'awaa bak'ári, ma eperǎ k'achiade baai-e pait'ee.

²⁷Eperǎpa chupiria beerǎ k'aripak'ári, ichi-it'ee ne-inaa falta-e pait'ee. Mamída chi chupiria beerǎ k'aripaamaa bimaa pedee k'achia jarapataadait'ee.

²⁸Ijǎadak'aa beerǎ eperǎarǎ poro waibiaarǎ p'aneedak'ári, eperǎarǎ miruk'oodaipata. Mamída mǎgeerǎ jõdaidak'ári, Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarǎ eperǎarǎ poro waibiaarǎ p'aneedait'ee.

29 ¹Eperǎ ip'iipai itriadap'eda, at'ári k'iiri k'isua bi pirǎ, taarǎ-ee jõdariit'ee mǎik'aapa irua p'oyaa maarepida oo-e pai mǎgá jõnaamerǎ.

²Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarǎpa áchi jua ek'ari p'anapataarǎ pia ak'idak'ári, ma p'uuru pidaarǎ t'ári o-ia p'anapata. Mamída ijǎadak'aa beerǎpa áchi jua ek'ari p'anapataarǎ pia ak'ida-e p'anadak'ári, ma p'uuru pidaarǎ chupiriapa jēepata.

³Eperã k'isia k'awaa bak'ári, chi ak'õre t'ári o-ãa bapari. Mamïda chi prostitutaarã ome nipapari; ichi p'arat'a pariatua jõpari.

⁴Reypa ichi jua ek'ari p'anapataarã t'ári jïp'a ak'ik'ári, ãra pia p'anapata. Mamïda chi impuesto audú p'aapiparipa ichi jua ek'ari p'anapataarã k'achiade baaipari.

⁵Eperãpa awaraamaa audú iwarraa pedeeru pirã, trampa ogamaa pik'a bi chi apema aide baaimerã.

⁶Eperã ne-inaa k'achia ooyaa bi trampade bík'apí bi ichia p'ek'au k'achia oopari k'aurepa. Mamïda chi Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopari t'ári o-ãapa k'aripari.

⁷Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarãpa chupiria beerã chupiria k'awaapata. Mamïda ne-inaa k'achia ooyaa beerãpa chupiria beerãde maarepida k'isiadak'aa.

⁸Chõo jiriyaa beerãpa p'uuru pidaarã k'ïraupipata. Mamïda k'isia k'awaa beerãpa ãchi p'uuru pidaarã k'áiwee p'anapipata.

⁹Eperã k'isia k'awaa bi eperã k'isia k'awa-ee bi ome nepira iru p'anide, pedee k'achia jararu pijida maa-e pirã ãiru pijida, maarepida ma nepiradeepa uchiada-e.

¹⁰Chïara peeyaa beerãpa k'ïra jïp'a p'anapataarã k'ïra unuamaa iru p'anapata. Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã jiripata peedait'ee.

¹¹Eperã k'isia k'awa-ee bi k'ïraudaipari mãik'aapa pariatua ne-inaa oopari, k'isia-ee. Mamïda k'isia k'awaa bi ichi t'ãride choopari, k'ïrau-ee.

¹²Eperãarã poro waibiapa seewa jara p'aní ijãak'ári, ichi jua ek'ari mimiapataarã auk'a seewa-idaa p'aneepata.

¹³Eperã chupiria bi nãgí ne-inaade auk'a bi eperãpa iru k'achia iru bapari ome. Tachi Ak'õrepa ãchi tau auk'a ooji ak'idamerã.

¹⁴Reypa ichi jua ek'ari p'anapataarã jõmarãpa oopata ak'ik'ári, chupiria beerãpa oopata awaraarãpa oopata k'ãyaara k'achiara bida a-e pirã jïp'a ãra chupiria p'anadairã, iru ichita rey pait'ee.

¹⁵Eperãpa ichi warra wik'ári ne-inaa k'achia ooda k'aurepa, ma warra k'isia k'awaa bait'ee. Mamïda ichiak'au biru pirã, ma warrapa chi nawe k'ïra nejasiapiit'ee.

¹⁶Ijãadak'aa beerã chok'araara p'aneedak'ári, ichiaba p'ek'au k'achia chok'araara uchiapata. Mamïda Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarãpa mãgeerã k'achiade baairuta unudait'ee.

¹⁷Pi warrapa ne-inaa k'achia ook'ári, itríaji. Mágá iru pi ome k'áiwee bapariit'ee mãik'aapa pi t'ári o-ãapiit'ee.

¹⁸Tachi Ak'õre ley wëe p'anímái pariatua p'anapata. Mamïda Tachi Ak'õre leyde jara bik'a oopataarã t'ári o-ãa p'anapata.

¹⁹Pedeeppai pi esclavo k'isia awara k'isiapi-e. Pi pedee ùri bi mïda, irua oo-e pait'ee pia jara bik'a.

²⁰ ¿Pia unudook'ã eperãarã k'isia-ee pedee p'anyak'ãri? K'isia k'awa-ee bi piara bi mãgee eperã k'ãyaara.

²¹ Eperãpa ichi esclavo warraweda audú k'inia iru bi pirã, t'ëepai k'ira pia-ee bait'ee ma esclavo k'aurepa.

²² Eperã k'irauyaa bipa jõmaarã ome aupedeepari mãik'aapa p'ek'au k'achia ooi awaa bapari.

²³ Eperã audua bak'ãri, k'ira nejasia beeit'ee. Mamãda eperãarãpa audua-ee beerã pia ak'i p'anapata.

²⁴ Eperãpa nechiyaa bi k'ariparu pirã, ichi itu k'achiade baait'ee, charra k'irapite ateedak'ãri juraamerã wãara pedee jarait'ee, iru k'iup'ee beeit'ee perã.

²⁵ Pia eperãarã waawee bi pirã, trampade pik'a bi. Mamãda Tachi Ak'õre waawee bi pirã, irua pi k'aripait'ee.

²⁶ Eperãarã chok'ara wãpata ãchi poro waibiarãmaa chupiria iidide. Mamãda Tachi Ak'õrepapai eperãarãpa oopata ak'ipari k'await'ee pia wa k'achia.

²⁷ Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarãpa ne-inaa k'achia ooyaa beerã k'ira unuamaa iru p'anapata. Mãga pik'a ne-inaa k'achia ooyaa beerãpa Tachi Ak'õrepa jara bik'a oopataarã k'ira unuamaa iru p'anapata.

Agurpa jarada

30 ¹ Jaqué warra Agurpa nãgí k'isia paraa pedee jaraji: “Tachi Ak'õre, mi audú sã nãbi mãik'aapa juatau wãe nãbi.

² Mi jõmaarã k'ãyaara k'isia k'awa-eera bi. Awaraa eperãarã k'isiapatak'a mi k'isiak'aa. ³ Apidaapa mimaa jarateeda-e paji k'isia k'awaa bamerã. Mapa mia chi k'achia wãe bapari k'awa-e bi. ⁴ ¿K'aita it'aa wãp'eda, waya na p'ek'au eujãdee chejima? ¿K'aipa nãu jita atap'eda, ichi jua jãde paraju iru beeima? ¿K'aipa p'usa ichi p'arude piraju iru beeima? ¿K'aipa na p'ek'au eujã i bijima waawí wãnaamerã? ¿Iru t'í mãik'aapa chi warra t'í k'awa bi pirã, jaráji!

⁵ Tachi Ak'õrepa jarada pedee jõmaweda pia bi, ma pedee wãara perã. Irua jãpari chi ichide ijãapataarã. ⁶ Iru pedee awara, awaraa jaranãaji. Mãga ooruu pirã, irua pi itriait'ee mãik'aapa ak'ipiit'ee pi seewa-idaa bi.

⁷ Tachi Ak'õre, mia ne-inaa omeepai iidi bi pia oomerã mi piuu naaweda. Mimaa mãga oo-eda anãaji. ⁸ Mi ik'aawaapa seewa jarapataarã ãyaa atëeji apida k'ira k'inia-e bairã mãik'aapa mi chupiria maa-e pirã p'arat'ara papinãaji. Jip'a k'inia bi ewari chaa pia mimaa chik'o teemerã. ⁹ Maa-e pirã p'arat'ara beeru pirã, pi k'ira atuadarii. Jõdee net'aa wãe bi pirã, chiara net'aa chiamaa beei mãik'aapa mãgã pi k'irapite ne-inaa k'achia ooi.

Awaraa k'isia k'awaa pedee jaradap'edaa

¹⁰ Esclavo ãpite ik'achia pedee jaranãaji chipari k'irapite. Mãga ooruu pirã, ma esclavopa pimaa pedee k'achia jarai mãik'aapa pi k'achiade baapii.

¹¹ Paraa eperāarā chi ak'ōremaa pedee k'achia jarapata māik'aapa chi nawemaa pedee pia jaradak'aa. ¹² Ichiaba paraa eperāarā nāga k'isia p'ani: 'Tai t'āri pia p'anida' apata. Mamīda Tachi Ak'ōre k'irapite māgeerāpa p'ek'au k'achia oopata. ¹³ Ichiaba paraa nāgee eperāarā: k'isia p'ani āchita awaraarā k'āyaara pipiara p'ani māik'aapa awaraarā ek'ariara unupata. ¹⁴ Ichiaba paraa eperāarā chupiria beerā āchi jua ek'ari k'achia iru p'anapata. Māgeerā k'ida espadák'apí bee māik'aapa āchi idat'u lowerók'apí bee na eujādepema chupiria beerā k'o pik'apata perā āra k'ūradak'āri jōpirutamaa.

¹⁵ Īk'apa k'aurā omé iru bi. Māgiirāpa irumaa jarapata: "Mimaa tééji, mimaa tééji".

Ne–inaa ōpee paraa o–ia p'anadak'aa waa k'inia p'ani perā; ma ōpee eerepemapa pida jāgapaida ak'aa. ¹⁶ Nāga p'ani: jāira; wēra warra t'ok'aa bi; eujā pania iru bi mīda, waa k'inia bapari māik'aapa t'ipitaupa ichita net'aa waapiara paa jō k'inia bapari.

¹⁷ Warrapa chi ak'ōre oo iru bi pirā māik'aapa chi nawe pedee ūriamaa bi pirā, eujā jewedaadepema cuveroorāpa iru tau ēt'a atadaipia bi māik'aapa ākosoorāpa iru k'ap'ia piuda k'odaipia bi.

¹⁸ Mī p'era pik'a beepari ne–inaa ōpeede k'isiak'āri; ma ne–inaa ōpee eerepema jida mia p'oyaa k'awak'aa. ¹⁹ Nāga p'ani: nejīpi it'í wāabaik'āri; taama māu iri bipa urt'ūu nipak'āri; barco tok'esaa wāk'āri māik'aapa imik'īra wēra ome pedida pedee k'āri.

²⁰ Nāga bapari wēra taunemayaa bi. Nek'op'eda, ichi it'ai jaripari māik'aapa nāga jarapari: 'Mia ne–inaa k'achia oo–e bají.'

²¹ Ne–inaa ōpee paraa na p'ek'au eujā wēre pik'apipata; ma ne–inaa ōpee eerepema jida na p'ek'au eujāpa p'oyaa chook'aa. ²² Nāga p'ani: eperā esclavo bap'eda, rey padaik'āri; eperā k'isia k'awa–ee bi chik'o waibia iru bak'āri; ²³ wēra jōmaarāpa k'iniada–ee p'anapata miak'āik'āri māik'aapa esclava chipari k'āyaara waibiara beek'āri.

²⁴ Na p'ek'au eujāde ne–inaa k'imari paraa ma–āri bee. Mamīda ma ne–inaa audú k'isia k'awaa p'anapata. ²⁵ Nāga p'ani: nep'isi, mak'īara juatau wēe p'ani mīda, p'oojarade āchi chik'o p'e atapata k'oijara pai naaweda. ²⁶ K'urijiwak'a bee t'ijjarapata tejón ichiaba mak'īara juatau wēe p'ani mīda, āchi te peña–idaa bide oopata. ²⁷ Sisi rey wēe p'ani mīda, soldaorā wāpatak'a auk'a erk'a wāpata. ²⁸ Bichipoporomia tachi juade jita atapata mīda, auk'a rey palaciode bapari.

²⁹ Ne–inaa ōpee paraa pi–ia nipapata; ma ne–inaa ōpee eerepema jida pi–ia t'iapari. ³⁰ Nāga p'ani: león awaraa ne–animalaarā chok'ara k'āyaara juataura bapari perā, ne–inaa apidaapa iru waaweepik'aa.

J 30.20 Nāga jara k'inia bi: Eperāpa ooparik'a nek'op'eda, ichi it'ai jarik'āri, māga pik'a māgí wēra chi k'ima–ee ome k'āi bap'eda, jara bi: 'Mia ne–inaa k'achia oo–e bají.'

³¹ Ichiaba et'erre pi-ia nipapari chi wēraarā k'irapite t'iak'āri māik'aapa chivo pi-ia nipapari ichi cabraarā naa t'iak'āri, ma awara rey pi-ia nipapari ichi soldaorā k'irapite t'iak'āri.

³² K'īsia k'awa-ee beerāk'a pi audua nipadoo pirā maa-e pirā ne-inaa k'achia ooit'ee k'isiadoo pirā, māgide pia k'isiap'eda, waya māga oonāaji nāga perā. ³³ Leche siradak'āri, chi crema mantequilla padariparik'a māik'aapa tachi k'īmaa golpe sīdak'āri, waa uchiaparik'a, māga pik'a pia awaraarā k'īraupiru pirā, chōo para bait'ee."

Rey Lemuelpa k'īsia k'awaa pedee jarada

31 ¹ Rey Lemuelpa jaraji nāgí k'īsia k'awaa pedee, chi nawepa irumaa jarateeda.

² "Michi warra, mia t'oda, Tachi Ak'ōrepa mia chupiria iidida ūrip'eda, pi mimaa t'opiji. ¿K'āata mia pīmaa ūraaima? Na ūraa ūrji. ³ Pi juatau jōnāaji wēraarā ome k'āi k'iniapa. Wēraarā p'e ata k'iniapa reyrā chok'ara k'achiade baaipata.

⁴ Lemuel, ichiaba reyrā vino toyaa p'anadaik'araa bi māik'aapa eperāarā poro waiñarā it'ua toi awaa p'anadaik'araa bi. ⁵ Maa-e pirā vino to p'aniipa, piudaruta pirā, k'īra atudaridai āchi p'uuru pidaarā ley māik'aapa āchi jua ek'ari chupiria beerā k'aripada-e pai.

⁶ It'ua teeipia bi chi juak'aya piuit'ee bīmaa māik'aapa vino teeipia bi chi audú k'īsia paraa bīmaa. ⁷ Māgá āchia k'īra atudaridai āchi chupiria chitooni māik'aapa waa k'irāpada-e pai āchi audú k'īsia paraa jōni!

⁸ Pedéji chupiria chitooniirā k'ap'ia pari māik'aapa net'aa wēe beerā k'ap'ia pari, āchi itu p'oyaa k'aripada-e p'anadairā. ⁹ Pedéji māgeerā k'ap'ia pari māik'aapa āra k'aripa atáji ne-inaa k'achia ooyaa beerā jua ek'ariipa. ¡Māgá chupiria beerā māik'aapa ne-inaa wēe beerā k'aripáji!"

Sāga bapari wēra k'īsia k'awaa bi

¹⁰ ¿Sāma unuima wēra k'īsia k'awaa bi? ¡Māgee wēra pi-iaara bi māu pi-ia bi k'āyaara! ¹¹ Ma wērade chi imik'īrapa ijāapari, ne-inaa apida falta-e bairā. ¹² Ma wērapa chi imik'īra-it'ee ne-inaa pia oopari ichi piurumaa. ¹³ Oveja k'ara lino ome jiri atapari māik'aapa t'āri o-īa ichi juapa p'aru k'apari. ¹⁴ Barcopa ne-inaa t'imīipa aneparik'a, māga pik'a ma wērapa chik'o t'imīipa anepari. ¹⁵ Tap'edapodopa iru p'irabaipari chik'o joomaa beeit'ee ichi te pidaarā-it'ee. Ma awara ichi mimiapataarā chok'apari. ¹⁶ Eujā pia jirip'eda, neto atapari māik'aapa p'arat'a ichia mimiada pari jita atadapa, ma eujāde uva k'arra jaupari. ¹⁷ Ma wēra k'oo-idaa bak'aa. T'āriipa ichi mimia oopari perā, juataura bapari. ¹⁸ Ichi negocio pia ak'ipari pia uchiamerā māik'aapa p'ārik'ua pida lámpara urua bi misa, mimiapari. ¹⁹ Ichi juadoopa hilo oopari māik'aapa p'aru k'apari. ²⁰ Chupiria beerā māik'aapa ne-inaa falta beerā ichita

k'aripapari. ²¹Nieve baaik'āri māik'aapa k'ūrasaadaik'āri, iru waawee–e, ichideerāpa p'aru mōtaa jīpata perā. ²²Ichi juadoopa poroba oopari māik'aapa jīpari p'aru pi–ia linodee ooda, p'up'uchia t'idadee. ²³Āchi p'uuru pidaarāpa iru imik'īra pia ak'ipata āchi p'uuru t'īupatamāi iru su–ak'i bapari perā ma eujādepema poro waibiarā ome. ²⁴Ma wērapa p'aru linodee k'apari māik'aapa k'irride jīpata k'aat'ipari ma jōma neto pēit'ee net'aa netopataarāmaa. ²⁵Ichi k'ap'ia pia, k'īra jīp'a nipapari. Mapa waaweek'aa ewari cherude ne–inaa k'achia p'asai jīak'aapa. ²⁶Pedeek'āri, k'īsia k'awaa pedepari māik'aapa jarateek'āri, t'āri pia jarateepari. ²⁷Ichi te pidaarā pia ak'ipari. Ichita chik'o iru bapari, mimiayaa bapari perā. ²⁸Chi warrarāpa iru t'āri pia ak'ipata māik'aapa chi imik'īrapa irumaa na pedee pia jarapari: ²⁹“Wēraarā chok'ara paraa ne–inaa pia oopata k'īsia k'awaa p'anī perā. Mamīda pi jōmaarā k'āyaara pipiara bida” apari. ³⁰Eperāarāpa wēra pia unudai iru t'āri pia pedepari perā maa–e pirā k'īra wāree bapari perā. Mamīda māgī wēra ichita māga ba–e pait'ee. Mamīda wērapa Tachi Ak'ōre waawee bak'āri, ichita irudé pia pedeeataadait'ee. ³¹¡Iru pia ak'ipatáati irua ne–inaa pia oopari k'aurepa! ¡P'uuru pidaarā jōmaarāmaa irua ne–inaa pia oopariida jarapatáati!